MONTØRFORUM

Elektroarbeidernes Fagforening - Hordaland, Sogn og Fjordane. Årg. 26. nr 1 2016

EL&IT FORBUNDET

Tariffoppgjøret 2016 - økonomi

INNHOLD - 1 - 2016

4 Klubblederspalten
5 Regjeringen ønsker arbeidsledighet
6 Årsmøte i representantskapet
11 1. Mai
15 Ordfloken
16 Lønnsstatistikk
18 Hellas, et ferdig land
19 Krise, eller?
20 Bygger vingespenn
22 Jubileum
24 Vårens vakreste eventyr, og pensjon
25 Sosial dumping hos Helse Bergen
26 Status Tariffoppgjøret 2016
27 Vervesiden
28 Lærlingesamling
29 Forsikring
30 Medlemsbesøk Gudrum
31 Solen skal skinne i mange år enda
32 Landsstyremøte desember 2015

MONTØRFORUM

Utgis av Elektroarbeidernes Fagforening - Hordaland, Sogn og Fjordane

Adr.: Kalfarvei 71 • 5022 Bergen
Tlf.: 55 55 36 60
Telefaks: 55 32 35 18
www.efbergen.no

Ansvarlig redaktør: Ove Toska
Redaktør: Arne Nesheim

Redaksjonen: Åge Blummenfelt, Nils Gunnar Knutsen, Carlos Lopez Fyllingsnes, Øyvind Grindheim, Sigurd Sævareid, Arne Nesheim
Opplag: 3200 eks.

ISSN 0804-3973
Fremsidebilde: Lærling Marcus Sæle sørger for viktige koblinger på et ventilasjonsanlegg.
FOTO ARNE NESHEIM

Utforming: Sturla Bang
Trykk: Bodoni

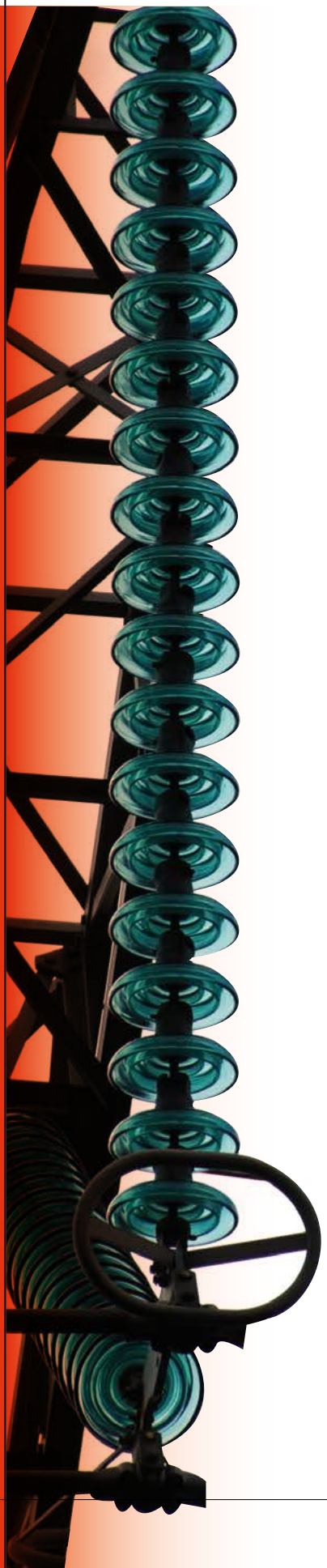

Når dette skrives er resultatet i Tariffforhandlingene 2016 på LOK ute til Uravstemning blant medlemmene.

Forhandlingsresultatet gav mest på økonomi samt en svært viktig avklaring på §3E og de lønnsmessige vilkårene ved oppsigelse/reforhandlinger på de lokale bedriftsvise fastlønnsavtalene. I tillegg ble det viktige avklaringer knyttet opp til FEK og tekniske forskrifter, hvor pålagt opplæring skal foregå på dagtid eller betales med overtidstillegg. Dessverre lite, om noe i det hele tatt på andre prioriterte områder som §9 reisevirksomhet og tjenestepensjon.

Det sentrale forhandlingsutvalg har mot en stemme anbefalt forhandlingsresultatet. Og i etterkant har fagforeningsstyret enstemmig anbefalte forslaget, dette med bakgrunn i det økonomiske resultat målt opp mot den økonomiske rammen på 2,4 % fra frontfagenes forhandlinger.

Selvsagt er vi skuffet over de manglende resultater på øvrige prioriterte områder, og for fagforeningsstyret er det særlig fraværet av resultat på tjenestepensjon og §9 (hjemreise hver helg).

Bredere tjenestepensjonsordninger var i den Tariffpolitiske Uttalelsen fra LO's Representantskap sterkt fremhevet som et viktig krav. Det er flere grunner til dette. Stikkord som like kostnader for kvinner og menn, tariffesting og ikke minst mere pensjon for innbetalt pensjonspremie (les mindre administrasjonsutgifter) står sentralt i kravet.

I «frontfagene» ble det enighet om å løfte ut tjenestepensjon fra årets tariffoppgjør, og overføre dette videre til trepartssamarbeidet – LO- NHO og regjeringen. Dette var slett ikke overraskende for mange, men dog gir dette arbeidet med bredere tjenestepensjonsordninger et lite «ekstra» stopp.

På den andre siden kan det være avgjørende for resultatet at forhandlingene nå føres på LO's samlede linje, og ikke basert på FF- Norsk Industri sin enighet fra sitt utvalgsarbeid. En enighet som vi husker skapte stor motstand og engasjement mot utvalgets konklusjoner

og §3E sentralt i forhandlingsresultatet!

og premisser. Denne motstand kom veldig sterkt frem under debatten på LO sitt Representantskap møte 23.februar, og medførte faktisk noe så unikt som at LO'ledelsen ble nedstemt på formuleringer i den Tariffpolitiske uttalelse av representantskapet.

Slikt er ikke vanlig i representantskapet, og viser tydelig de tariffpolitiske forskjellene i debatten om tjenestepensjon.

For oss i EL&IT Forbundet er konsekvensene av at tjenestepensjon er løftet ut av «frontfagene» en betydelig større mulighet for å få forhandlingene vedrørende tjenestepensjon inn på vår og LO's linje og vedtak.

Så må vi nok huske at med en borgerlig regjering, vil nok regjeringen i større grad lytte til arbeidsgivernes synspunkter enn arbeidstakersidene. Dette er realpolitikk og regjeringen har gjennom sitt politiske arbeid vist hvor deres støtte og engasjement ligger.

Svekkelse av arbeidstakerrettigheter og vern i AML, økonomiske innstramminger for stønadsmottakere, endringer i Lønnsgarantifondet som rammer eldre arbeidstakere og de med lang ansiennitet i bedriften, skattelettelser med mest de de formuende og høytlønnede – men innfører skatt på sluttverderlag for oppsagte.

Omstilling kaller regjeringen dette – realpolitikken og konsekvensene er økte forskjeller i Norge!

Hjemreisefrekvensen i §9 har vært et prioritert krav gjennom flere Tariffoppgjør. Når vi heller ikke denne gangen lykkes å få et resultat i tråd med våre prioritering er dette skuffende.

Å brakt dette kravet inn for Riksmekler slik enkelte fremhever, ville definitivt ikke ført til noe gjennomslag. Da gjenstår streik. Kravet i seg selv kan forsvare en streik, men er dette da fornuftig i en tid da bransjen sliter med betydelig problemer med oppsigelser og kostnadskutt?

Her støtter styret i fagforeningen igjen forhandlingsutvalget i deres vurderinger om at streik på dette kravet ville være ytterst krevende og med stor sannsynlighet for manglende forståelse i samfunnet og media for øvrig.

Da kan svaret i stedet for en streik være utvalgsarbeid i perioden, samt stå sterkere på andre deler av våre krav.

Dette har medført et godt økonomisk resultat og ikke minst formulering i §3E som ved oppsigelse/reforhandling av lokale fastlønnsavtaler sikrer etablert lønnsnivå inntil enighet om ny fastlønnsavtale er inngått. Dette blir nå tatt inn i avtalen under §3E.

Gjennom uravstemning skal medlemmene få si sin mening om forhandlingsresultatet. Det er fasit i forhold til forhandlingsresultatet. Denne gang skal uravstemningen for første gang gjennomføres elektronisk på LOK.

Det vil være spennende og vi håper på god oppslutning slik at medlemmenes syn kommer tydelig fram. En slik første gang vil alltid avstedkomme noen ekstra utfordringer – vi har gjennom flere klubblederkonferanser og i skriv søkt å forberede våre tillitsvalgte på dette.

Om vi har lykkes med dette og registrering på Min side med tlf og mailadresse, vil dette være et svært godt utgangspunkt for styrket kommunikasjon og informasjonsflyt til medlemmene. At det også vil bli betydelig billigere og enklere kommunikasjon vil være en ytterligere bonus.

Utfordringen videre vil være å opprettholde korrekt status på den informasjon som er etablert. Her vil vi være avhengig av at den enkelte registrerer endring i ansettelsesforhold, tlf, mail, adresse mm – da vil registreringen på Min side være en svært nyttig virkemiddel for den enkeltes medlemskap.

I egen fagforening har vi registrert direkte nær 50 oppsigelser inne reise- og oljemiljøet. Også bruk av permitteringer har vært i et betydelig omfang. Dette er selvsagt svært krevende for de som rammes, tillitsvalgte og kollegaer i bedriften – samt at det også påvirker oss i fagforeningen.

Likevel er det lyspunkt i forhold til bedring innen olje- og reisevirksomheten. Oljeprisen har økt, men også nye oppdrag gir noen grunn til optimisme fremover.

Det betyr økt behov for flere ansettelser. Da er den store utfordringen for oss alle at dette MÅ bli som faste ansettelser.

Høyre/Frp regjeringen har endret AML, og da med større åpning for midlertidige ansettelser. Dette vil nok være det som tilbys ved ansettelser fremover. Her må vi som felleskap ha fokus på å kreve faste ansettelser ved ordinært arbeid i bedriften.

Dette vil nok kunne være en krevende øvelse, men samtidig er det avgjørende for hvordan arbeidslivets skal utvikle seg videre.

Økende forskjeller vokser frem i Norge, bla annet basert på regjeringene økonomiske politikk. Blir midlertidige ansettelser det som møter fremtidens ansettelser, vil disse forskjellene øke i betydelig større grad.

Samtidig ser vi at det som i stor grad underminerer felleskapet i en bedrift og samfunn – er forskjeller og forskjellsbehandling.

For oss i fagforeningen og vårt fellesskap vil dette sammen med den store arbeidsledigheten på 135 000 arbeidsledige i dag, være våre største utfordringer fremover. Dette vil derfor prege vårt arbeide og politiske prioritering i tiden fremover.

Neste år er det LO Kongress. Da skal fagbevegelsens viktigste saker behandles og det skal utarbeides et handlingsprogram for de neste 4 årene. Som medlem kan du være med å påvirke gjennom innspill og forslag. Disse sendes gjennom klubb til fagforening som igjen vil ta disse forslag med videre i behandlingsprosessen. **Kom gjerne med innspill/forslag!**

Ha en god sommer og ferie innimellom alle det andre viktige oppgavene!

Av Kolbjørn Lygre

Klubbleder i Bravida Elektro Bergen

Når jeg nå skal skrive litt om klubblederrollen i bedriften Bravida Elektro i Bergen, har jeg lyst til reflektere litt tilbake i tid. Klubben jeg representerer ble stiftet i 1963 som Siemens Montørklubb.

Jeg ble ansatt i august 1974 like etter den landsomfattende streiken som NEKF gjennomførte dette året.

Gjennom de 15 første årene var jeg for det meste reisemontør på industrianlegg rundt om på Vestlandet. Dette var en tid hvor vi montører besto av en fast stamme av fagfolk som reiste rundt på ulike smelteverk og utførte de oppdragene det var behov for. Det jeg vil fremheve fra den tiden var det sosiale samholdet mellom oss montører. Vi kom svært tett innpå hverandre både på godt og vondt, vi ble ikke oppfattet som et nummer i rekkene. Et annet moment var arbeidstidsordningene. Vi styrte oss selv. Det var ingen fast rotasjonsordning, vi passet selv på at vi hadde nok arbeidete timer før vi reiste hjem.

Dette kaller jeg frihet under ansvar.

Jeg kom tidleg med i klubbapparatet som tillitsvalgt. Allerede på 80 tallet vart jeg valgt inn her, og har med noen års avbrudd vært tillitsvalgt i klubben. I 2012 ble jeg valgt til klubbleder for det som er blitt Bravida Montørklubb og har siden blitt gjenvalgt som leder for klubben to ganger etter dette.

I 2014 kjøpte Bravida elektrobedriften Otera. Dette førte til at medlemsmassen ble mer enn fordoblet. Vi er i dag 210 medlemmer og det gjør oss til en av de største klubbene i vår fagforening. Dette fører til betydelig med tillitsvalgttid og mer kontortid enn da vi var under 100 medlemmer. Mye av tiden det siste året har gått med til lønnsharmonisering for å få mest mulig lik lønn i de ulike avdelingene i bedriften. Dette arbeidet har tatt mye tid og ressurser i det lokale lønnstilpasningsarbeidet. Vi føler nå at svært mye er på plass, selv om noe trenger litt tid for å tilpasses.

Når det gjelder fremover er jeg ikke like optimistisk. Som et resultat av sterk nedbemanning i oljerelaterte aktiviteter vil nok arbeidsmarkedet bli vanskeligere å tilegne seg kontrakter i.

Vi håper alle at dette vil være forbigående, men frykter at det vil gå et år eller to før vi er tilbake i normal aktivitet.

Kolbjørn Lygre

Klubbleder Bravida Elektro Bergen

Regjeringen ønsker arbeidsledighet

Arbeidsledigheten stiger. Det var i mars 2016 registrert 134 000 arbeidsløse i henhold til SSB sin statistikk. Trolig stiger tallene utover våren. Det er mange grunner til at ledigheten øker. Nedgang i oljeprisen og dermed stopp i oppdrag for bedrifter som leverer til oljeindustrien er en av forklaringene. Mange av medlemmene i Elektroarbeidernes Fagforening har fått permitteringsvarsel og en del har mottatt oppsigelse.

Regjeringens svar på ledigheten har vært skattelette. Det er de rike og de superrike som har fått skattelette, penger som kunne vært investert i infrastruktur, helse, skole eller andre nødvendige behov. Skattelette er feil medisin til feil tid og på feilt sted. Elektroarbeidernes Fagforening har laget forslag til tiltak som vi mener kan bidra til å få ned ledigheten. Her er noen av forslagene som ble behandlet på årsmøtet.

- Bidra til finansiering og tilrettelegging til utbygging av landstrøm både i havner og om bord i skip.
- På alle fergestrekninger som går ut på anbud må det være en forutsetning at det vert benytta nullutsleppsferger.
- Investerer i nye kystvaktfartøy som vert bygd i Norge
- Bidra i større grad til forsking og utvikling av andre energibærere, som for eksempel hydrogen.
- TCM testsenter for testing og forbedring av CO2-fangstteknologiar på Mongstad må sikres videre drift.

Det er ikke vanskelig å finne gode prosjekter som kan bidra til å få ledigheten ned, det som er vanskelig er å få regjeringen til å sette i verk tiltak. Det kan virke som om regjeringen ønsker denne ledigheten velkommen. Når det er ledighet vet regjeringen at fagbevegelsen modererer seg for å vise ansvarlighet. Lønnskravene og kampviljen går nedover. Ledighet er en måte å disiplinere fagbevegelsen på slik at de kan gjennomføre tiltak som forverring av arbeidsmiljøloven uten for store protester. I 2015 ble det gjort endringer i Arbeidsmiljøloven der det blant annet ble gitt adgang til midlertidige ansettelser. Vi har sett at medlemmer har blitt oppsagt i bedrifter som tilsynelatende har hatt lite arbeid. Når bedriftene har fått mer arbeid, blir de oppsagte tatt inn igjen som følge av fortrinnsretten, men de blir midlertidig ansatt. FPR og Høyre har fått det som de ønsket.

I 1992 tok fagforeningen initiativ til en landsomfattende konferanse om arbeidsledighet. Tidligere finansminister Per Kleppe var en av innlederne. For å lese ser se www.efbergen.no /montørforum

Åge Blummenfelt

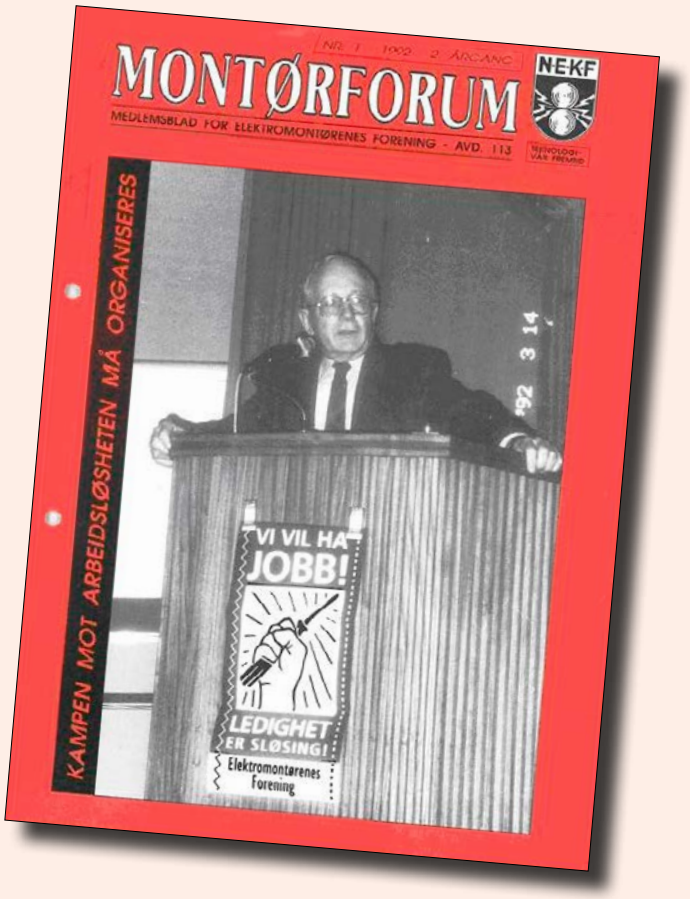

God oppslutning og stor enighet

Det var godt oppmøte.

Det var lite krangel og uenighet da representantskapet i Elektroarbeidernes Fagforening var samlet til årsmøte på Bergen kongressenter den 8. april. Hele 99 tillitsvalgte deltok.

Åpning og konstituering.

Leder Ove Toska åpnet møtet kl. 09.09 og ønsket velkommen. Det er kjekt å se at det er så mange som har møtt opp, sa han. Selv om vi har møtet på Scandic er vi i mot at Scandic sier opp de ansatte ved Hotell Norge. Senere møter vil bli andre steder. Nå forholder vi oss til avtaler som var inngått før det ble kjent at Scandic ikke ville ha med videre de ansatte fra Hotell Norge når de kjøpte hotellet.

Det er uro både i Norge og i verden for øvrig, sa Toska videre. På halvårsmøtet kom Padre Melo og fortalte oss hvordan det kan være. Han var beredt på å bli drept hver dag, men han hadde en aura og en storisk ro. Han fikk Raftoprisen for sitt arbeid. Situasjonen i Honduras er blitt verre etter det, med flere drap på opposisjonelle. Presisdenten i Honduras er tilskrevet om situasjonen for å vise at det er noen som følger med på hva som skjer på andre siden av jordkloden. Vi kan gjøre en liten forskjell.

I Europa er det mange på flukt. Vi kan ikke slippe inn alle, men dele noe med andre. Bra at Norsk Folkehjelp gjør en innsats for disse flyktningene. Også i Norge har vi utfordringer. Alt for mange blir arbeidsledige og opplever usikkerhet.

I hovedoppgjøret tar fagbevegelsen ansvar med en moderat ramme og krever kun

Ove Toska åpnet som vanlig møtet.

Registrering i døren.

Tekst Arne Nesheim.
Foto Øyvind Grindheim.

opprettholding av kjøpekraften. Bedriftsledere og kapitaleierne må også ta sitt ansvar. Vi skal følge med.

Forskjellene øker i Norge, og utviklingen skyter fart. 18,5 MRD er gitt i skattelette etter at de blå-blå kom til makten, og de vurderer å gi mer til de rike ved å fjerne formueskatten. Neste år er det stortingsvalg og da er det viktig at vi gir vår stemme til de som vil ha en skikkelig arbeidsmiljølov, et godt arbeidsliv og en aktiv næringspolitikk. Vi skal sette disse spørsmålene på dagsorden fremover sammen med mange andre saker.

Det er permitteringer og oppsigelser der enkeltpersoner trenger hjelp fra fagbevegelsen.

Vi møter en del høye og mørke arbeidsgivere nå for tiden. Det er godt at vi har både menneskelige og økonomiske midler i fagforeningen. Ove Toska orienterte om at Jan Olav Andersen kommer litt senere for å innlede om tariffoppgjøret. Det er ikke avlyst selv om frontfaget er i havn. Når det gjelder pensjon må LO samle seg, før vi går videre. Han berørte til slutt vervetrekningen fra i høst og delte ut reisegavekort på 8000 kroner til Ove Andre Bogstein. Møtet ble så konstituert og dirigentene overtok møteledelsen

Beretninger og regnskap 2015.

Arne Nesheim la fram styrets beretning. Beretningen ble avsluttet med et halvt minutts stillhet for å hedre de medlemmene som gikk bort i 2015.

I debatten tok Nils Gunnar Knutsen opp spørsmålet rundt studentmedlemskap og oppfordret oss til å besøke videregående skoler. Ove Toska sa at vi kunne være flinkere til dette, men at vi besøker ungdomsskoler for å informere om faget. Han ville ta signalene med fremover.

Åge Blummenfelt presenterte tariffberetningen. Han oppfordret flere til å levere inn opplysninger til statistikken. Vi har fått svar fra 42 klubber som representerer 2465 ansatte som har 2001 medlemmer. Så det er et stort vervepotensial. Laveste snittlønn i bedriftene er nå 223,48. Praktisering av

Inge Øpstad snakket om sykefravær.

lønnsavtalene er ikke god nok. Fastlønna skal være godkjent av de tillitsvalgte. Noen bedrifter jobber akkord og varianter av det. De tjener på det. Både Kjell Hansen, Bravida og Sønnico arbeider litt akkord og tjener penger. Han minnet om akkordkurs i begynnelsen av mai.

Tariffberetningen ble godkjent uten debatt.

Rapport fra sykefraværsundersøkelse ble lagt fram av Atle Rasmussen.

Atle sa at alle bedrifter skal føre statistikk over sykefravær blant annet for å fange opp om det eventuelt er dårlige forhold i bedriften. De som mister tilknytning til bedriften havner ofte varig utenfor arbeidslivet. Kun 34 har svart på undersøkelsen så også her kan vi bli flinkere.

Gjennomsnitt sykefravær for 2015 viser 6,13 prosent. IA bedrifter og store bedrifter har laveste sykefravær.

Gunnar Røssland var først ute i debatten og sa at de tillitsvalgte ofte får for lite tid til å jobbe med HMS ute i bedriftene. De må aktiviseres bedre. - På Flesland med 130 mann, ser vi en utvikling med høyere sykefravær. Han oppfordret alle til å jobbe systematisk med dette i bedriftene. Alle er viktige. Klubbene må bli flinkere å jobbe med HMS.
Inge Øpstad mente det ofte er vanskelig å få til alternativt arbeid for de som er syke.

Rapport fra sykelønnsundersøkelsen ble tatt til orientering.

Remi Unnvik hadde ordet til beretningen fra fagutdanningsutvalget og orienterte om at det nylig er sendt ut invitasjon til etterutdanningskurs for arbeidsledige medlemmer. De øvrige beretningene ble tatt til orientering.

Etter en liten pause litt over ti ble det minnet om planlagte kurs for nye tillitsvalgte og akkordkurs.

Regnskap for 2015

Regnskap for 2015 ble fremlagt av kasserer Remi Unnvik.

Remi Unnvik la frem regnskap.

Kjell Sverre Aasheim la frem forslag til uttalelse om krise i olje- og verftsindustrien.

Tariffgebyrkassen har et overskudd på kr 77 682 og Fagforeningskassen har et overskudd på 1 112 338. Vi hadde ved nyttår regnskapsmessige eiendeler på kr 38 825 219.

Remi opplyste at kapitalkontoene nå er flyttet fra Sparebanken Vest og til Fana Sparebank.

Han sa og at store pensjonskostnader hadde tatt store deler av pensjonsfondet, så noe måtte tas over driften for å ikke tømme pensjonsfondet helt. Øyvind Landsvik var frikjøpt store deler av året for å kartlegge telebransjen. Ingen hadde ordet til saken og regnskapet ble enstemmig godkjent.

Øyvind Landsvik foreslo endring i uttalelsen.

Regnskap for Kalfarvei 71 AS ble lagt frem av Ove Toska.

Sum eiendeler var kr 5 714 466. Resultatet var på kr minus 43 146.

Underskuddet var i stor grad grunnet reparasjon av trappen foran inngangsdøren.

Vi har eid huset i over 40 år, og aksjeselskapet har i dag en stor del gjeld grunnet oppgradering både rundt 2000 og en ny rundt 2010. Gjelden vil nå øke ytterligere for murer i hagen må rehabiliteres ved forblending, sa Toska.

Ingen hadde ordet til saken, som så ble tatt til orientering.

Fordeling av overskudd for 2015 ble vedtatt uten debatt. Det ble bestemt å overføre 350 000 til kampfondet og 500 000 til pensjonsfondet.

Så var det tid til å se fremover og på budsjett for 2016.

Saken ble framlagt av kasserer Remi Unnvik. Det legges opp til et overskudd før finansinntekter på kr 471 000 i fagforeningskassen og et underskudd på kr 158 000 i tariffgebyrkassen. Remi sa at det var laget et nøkternt budsjett med hensyn til inntekter samtidig som alle utvalg har fått det de har søkt om. Sigurd Sævareid spurte om Honduasprosjektet skal fortsette eller ikke. Ove Toska svarte at støtten til Honduras gjennom Norsk Folkehjelp skal fortsette.

Styrets forslag til budsjett ble enstemmig vedtatt.

Uttalelser og nedlegging av ungdomsutvalget.

Det nærmet seg lunsj men først ble de innkomne sakene behandlet.

Sak 1 fra Skips og oljeutvalget om Uttalelse om Krise i Olje og vefts-industrien ble fremlagt av Kjell Sverre Aasheim. Øyvind Landsvik foreslo å stryke punktet om utvidet permittering siden regjeringen allerede har signalisert at de vil gjøre det. Ketil Helland hadde også ordet til saken. Uttalelsen ble enstemmig vedtatt med endring fra Øyvind Landsvik.

Åge Blummenfelt orienterte om arbeidet han hadde deltatt i i forbindelse med endring av fagopplæringen og la frem forslag til uttalelse om dette som sak 2. Etter at det så mørkt ut en stund ser det nå ut til å bli brukbar utgang på arbeidet til tross for at det er EU-direktiv som også griper inn i arbeidet. Sigurd Sævareid tok opp frafall innen yrkesopplæring, noe de hadde tatt opp i kommunestyret på Stord. Frafall har stor tilknytning til psykisk helse. Han ville at en del av kontraktene som utdeles skal ha krav om å være opplæringsbedrift. Uttalelsen ble så enstemmig vedtatt.

Sak 3 fra styret om nedlegging av ungdomsutvalget ble fremlagt av Ove Toska.
Styret foreslår at ungdomsutvalget nedlegges, men at det velges en ungdomsrepresentant til styret. Toska sa at vi ønsker å ha ungdomsarbeid, men har ikke fått til ungdomsutvalget. Siden det er vedtektsfestet å ha det i distriktet kan vi legge ned vårt og så prøve å få til litt mer aktivitet i ungdomsutvalget i distriktet.
Årsmøtet vedtok så enstemmig og uten debatt at ungdomsutvalget skulle nedlegges.

Etter lunsj ble de to gjestene Jan Olav Andersen og Trond Løvstakken ønsket velkommen.

Jan Olav Andersen innledet til temadebatt.

Temadebatt: Tariffoppgjøret 2016.

Forbundets leder Jan Olav Andersen innledet. Han startet med å skryte av den nye hjemmesiden til forbundet og minnet om at folk må gå inn og sjekke opplysningene som ligger på "min side".

Vi skal gjennomføre tariffoppgjøret i en krevende tid grunnet den økonomiske situasjonen, et resultat i frontfaget, og våre egne krav og forventninger. Etter en lang periode med økonomisk oppgang er det nå motbakker. Arbeidsledigheten øker. Vi har en regjering som ikke spiller på lag med oss. Fellesforbundet fikk forlenget permitteringsperioden. Det var bra men lovlig seint. Terskelen for å bruke streik har vært høy så langt i dette oppgjøret.

Ramma på 2,4% er å leve med, men hadde håpt på mer drahjelp i kampen mot sosial dumping. Vi fikk ikke det. De har og satt normalarbeidsdagen i spill ved å avtale prøveordninger. -Vi kommer ikke til å fire på normalarbeidsdagen, sa Jan Olav Andersen. Han fikk applaus for det.

Når det gjelder pensjon så har frontfaget endret fortsetningene for våre vedtak, sa han videre. - Siden det skal lages en utredning hindrer det oss i å få gjort noe med pensjon. Det viser også at det er splid i LO om hvordan vi vil ha pensjonsordninger, enten individuelt som nå Fellesforbundet har satset på, eller kollektivt som mange andre i LO ønsker. Derfor må dette spørsmålet tilbake til LO. LO må så bestemme seg for hva LO vil, og gå med samlet styrke inn i kampen en gang etter LO- kongressen i 2017.

Vi er imidlertid enig i at opptjening må skje fra første krone. Det er et viktig krav, og det er bra om det kan bli lovfestet. Forhandlingene våre skal skje siste uken i april. Om det blir brudd blir det megling, men det er sikkert kø så eventuell megling skjer trolig i mai/juni. Vi må også i år forberede oss på at det kan bli streik. Jan Olav Andersen avsluttet med å si at han fortsatt hadde ønske om å få økt opp lønn for arbeidstaker uten fagbrev.

Ove Toska la frem forslag til uttalelse om tariffoppgjøret. Han presiserte at forslaget var skrevet før resultatet fra frontfaget var klart. Vi får ikke gjennom dette i år, men vi bør ha det med oss for det er dette vi mener. Han minnet om et formålet med pensjonsreformen var å spare 20 % av utgiftene, og dermed blir jo folketrygden kuttet 20%. Og tjenestepensjonen må da kompensere for dette. Viktig at vi klarer å få til en enhetlig tjenestepensjonsordning i arbeidslivet. Toska kommenterte samtidig flere av de andre kravene.

Fagforeningene er det viktigste vi har for å få et bedre liv.

Gunnar Røssland var først ute i debatten og ville vi skulle kjempe sammen for bedre pensjonsordninger. Han mente også at regjeringen hadde holdt igjen utviding av permitteringsperioden for å ha noe å komme med i oppgjøret.

Øyvind Landsvik tok opp press på normalarbeidsdagen. Han var redd for at mange kunne bli presset til dårlige ordninger og sa at dette må vi stå i mot. Fellesforbundet har ikke fått til så mye som de hadde lovet om pensjon. Han anså pensjonsspørsmålet som parkert for denne gang og han ønsket forhandlingsutvalget lykke til i forhandlingene. Inge Øpstad takket for kloke ord fra sogningen, og lurte på strategi for samordnet oppgjør neste gang. Joakim Espevik sa at alle tillitsvalgte jobber for oss i forkant av oppgjøret. Vi er ikke så tydelige i media. Vi har viktige prinsipp inn i oppgjøret. Sigurd Sævareid som starta som klubbleder i 2011, hadde oppfatning av at elektrobransjen var en ryddig bransje, men det var ikke slik. Han påpekte at kampen for det seriøse arbeidslivet er viktig. Motparten bruker situasjonen for det som det er verdt, og det er viktig at paragraf 9 blir styrket hovedsakelig med tekst. Remi Unnvik sa at det er tøffe tider, men media og arbeidsgiverne bruker ordet krise litt for ofte. Sosial dumping er en trussel, men det er også svart arbeid og regjeringen har kuttet i midler som skal bekjempe slik virksomhet. LO kongressen 2017 må banke på plass hvordan pensjon skal være, men vi må og ta et oppgjør med frontfaget.

Det er viktig at vi forsvarer normalarbeidsdagen. Har stor tro på at forhandlingsutvalget gjør en god jobb. Og vi har Atle med der som en som kan paragraf 9 og offshore veldig godt.

Åge Blummenfelt sa at reise- og oppholdsbestemmelser er under press i hele Europa. Så forbedring av reisebestemmelser er veldig viktig. Vi må også få bedre bestemmelser for å sikre faste ansettelser. Han sa at bedrifter nå sier opp folk og når de kommer inn igjen

Joakim Espevik mente vi måtte være tydeligere i media.

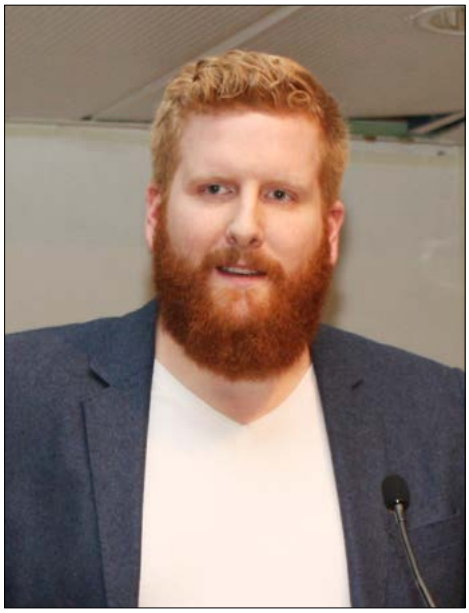

Fredrik Grytdal ble takket for sin innsats i styret.

på fortrinnsrett blir de ansatt på midlertidige kontrakter. Dette må vi stå opp mot, spesielt i september neste år. Er skuffet over resultatet på pensjon. Skal vi komme videre, må hele LO stå bak kravet. Kjell Magne Kvalheim fra Måløy med botid i Bergen og nå Førde, er verneombud i Sogn og Fjordane. Han snakket om miljø, helse og sikkerhet, og deretter om opplæring og pensjon. Han er 64 år og

Kjell Magne Kvalheim fortalte om sine erfaringer fra et langt arbeidsliv.

har både pensjon og lønn. Pensjon er viktig også for de unge, for de skal og bli pensjonister. Og fagforeningene er det viktigste vi har for å få et bedre liv. Roger Træen hadde en konspirasjonsteori. Mye setter press på normalarbeidsdagen, nå har man rushtidsavgiften som et bidrag i den retning. Vi må ha brede kollektive pensjonsordninger, sa han.
Kjell Valvatne var kry av å være medlem i en forening som er så oppvakt som dette. Det har vært mange gode innlegg. Foreningen vokser. Fagforeningen slår ned på sosial dumping blant annet på Haukeland. Han husket tilbake til den gangen vi streiket for etterutdanning og ønsket forbundsformannen lykke til med jobben.

Jan Olav Andersen sa i sin oppsummering at det ikke var mye kjeft å få, og at det var en god debatt. Han minnet om at selv om NHO sier at det ikke skal utredes brede ordninger er ikke det noen hindringer for at det kan bli det i neste omgang. Pensjonskampen blir ikke avgjort i en offentlig utredning, men i en felles kamp styrt av LO en gang i fremtiden. Det er en nær sammenheng at om man reiser pensjonsordning som krav i et oppgjør så må det være et samordnet oppgjør. Han avrundet med å markedsføre forbundsleders blogg, og han ville ha telemontørfaget inn som et lovregulert yrke. Han ble takket med to glass av Ove Toska.

Innledning og debatt ble tatt til orientering, og uttalelse om tariffoppgjøret og pensjon ble vedtatt.

Årsmøte i Stiftelsen Sjøhuset 2016

Årsmøtet i stiftelsen for huset vårt på Stord ble avholdt på 14 minutter og det ble skrevet egen protokoll. Styremedlemmene som var på valg fortsatte i to nye år, og det er god kontroll på økonomien. Inge Øpstad tok seg av åpning og beretning, Kjell Sverre Aasheim presenterte økonomien, og Kolbjørn Lygre la frem forslag fra valgkomiteen.

Valg etter vedtektene

Kolbjørn Lygre orienterte som siste punkt på årsmøtet om valgkomiteens arbeid og la fram valgkomiteens innstilling. Han sa at det var

Kjell Valvatne var stolt av fagforeningens innsats.

sendt ut brev til klubbene med oppfordring om å komme med forslag på folk som kan være med og han håpte på enda flere forslag neste år. Han la også frem følgende endringsforslag fra valgkomiteen:
Joakim Espevik erstatter Sigurd Sævareid i Mediautvalget. Kristin Thomsen erstatter Yngve Bjørklund som nr 6 av representanter fra klubbene til representantskapet i EL&IT Distrikt Hordaland Sogn og Fjordane

Ingen ønsket ordet til valgkomiteens forslag med tillegg så det ble vedtatt, til dels med akklamasjon.

Valgkomité for 2017 ble bestemt og Ove Toska fikk så ordet til avslutning.

Han takket spesielt Rolf Skår som nå gikk av som nestleder for god innsats gjennom flere år i styret. Fredrik Grytdal som var til stede fikk en liten oppmerksomhet for sin innsats i styret.

Toska takket så for tilliten på vegne av de nyvalgte, takket møteledelsen, avsluttet møtet og ønsket alle vel hjem. Klokka var blitt halv tre.

Arbeidsledigheten var en sentral parole.

1. Mai i Bergen

Elektroarbeidernes Fagforening følger opp den 126 årige tradisjonen med å feire arbeidernes dag, første mai. I Kalfarvei 71 i Bergen var det familiedag før 1. mai toget. For femte år på rad var det EL&IT Distrikt Hordaland Sogn og Fjordane som stod for arrangementet i fagforeningens hus. Rundt 30 mennesker hadde funnet veien dit søndag formiddag. Det var god mat og drikke, appell og innsamling til Norsk Folkehjelp. Trygve Trubadur Nystad underholdt også med et par sanger.

Etter trivelig sammenkomst i Kalfaret var det tid for 1. mai tog. Som vanlig var det oppmøte for oss på Tårnplass. På vei dit kunne en få med seg konsert med bandet Divisjonen. Hovedtaler for dagen var LOs nestleder Hans Christian Gabrielsen, og han ble supplert av ordføreren i Bergen Marte Mjøs Persen fra AP samt Bjørnar Moxnes fra Rødt Værgudene spilte på lag på starten av dagen, men sviktet litt etter hvert. Hovedparolen i toget var; Arbeid til Alle – Til kamp mot ledigheten! I følge BA var det om lag 2000 som gikk i toget i Bergen.

Trygve Trubadur Nystad underholdt med sanger.

Under: Det var frokost for store og små i fagforeningens hus.
Nederst: Remi hadde med seg en sønn og en utvekslingsstudent fra Frankrike.

Fremover tross motvind.

Under: Første etappe snart fullført.
Nederst: Toget har satt seg i bevegelse.

Som vanlig var det oppmøte på Tårnplass.

Frisk vind på Bryggen.

Fyrstemaitoget på Stord.

Første mai på Stord - med Marianne Sæhle som hovedtalar

Grunna streiken på Stord Hotell, vart det ikkje den tradisjonelle 1.mai-forkosten i år. Om lag 100 var med i toget, og fekk høyra appell frå Susan Hassan om flyktningesituasjonen. Ho var sjølv flyktning. Harry Herstad fortalde i sin appell om eit internasjonalt press mot arbeidarrørsla. Hovudtalar for dagen var Marianne Sæhle.

Rolf Skår bar fagforeiningsfana.

Omlag 100 mennesker hadde funne vegen til markeringa på Stord.

Første mai i Svelgen

Torbjørn Vereide

Karsten Reichl, Øyvind Grindheim, Sølvi Solvang, Torbjørn Vereide, og Knut Sande.

Tradisjonell første mai feiring på Svelgen Samfunnshus med kaker og kaffi. Festen vart leia av klubbleiarane knut Sande frå IE og Øyvind Grindheim frå EL&IT.

Lokale musikkinnslag av drillen og korps med allsong til Internasjonalen, Fridommens post og Sigeren følgjer våre faner. Sølvi Solvang, FO, hollt appell og tok opp dette med likeløn og lavtlønte.

Hovudtillitsvald Torbjørn Vereide kommenterte nokre av parolane; Stopp sentraliseringa, Statlege arbeidsplassar til distrikta, og Ja til faste tilsetjingar. Dagens regjeringer for sentralisering og midlertidige jobbar. Torbjørn tok og opp viktigheita av fortsatt å ha fyrste mai som kampdag.

EL&IT spanderte kake.

Løs ordfloken

XORD .no	HALVT SNES	STÅL-BLOKK	STRØM / TRAFIKK-ÅRE		SELVISK-HETEN	HOVED-STAD	FRØYAS MAKE	UBÅT-KAPTEIN HOS JULES VERNE		ART. / HOVENT	FOR-NUFT	LET-TESTE		ELV I RUSS-LAND	STØT	TONE / IRSK ORG.	
FAG-ARBEIDER												FINSK KONSERN / OVER-FALL					
				DELIKATE / DESI-LITER					KJEN-NELIG / EROTER								SKRITTE
BRUKE MIMIKK	SAMISK MATRETT / FORSIK-RING						SPISE-ROM / M.NAVN							SKRED / DO-NERTE			
BOKSE-UTTR.			PÅ EN MÅTE / STEIN-BLOKK							BY I RUSS-LAND / VARDE						IKKE	
				BRENNE / HØRE-ORGANET				ILDSTED / SPIRE				URBE-FOLKNING / ERSTATTE					
HANDEL														HA / FYLLE			
HEVD-VUNNEN		HAV-ØRN / SLEKT-NINGEN				NAVNE-DAG 07.10. / STAMME					FYLDE / DELIKATE					REPE-TERE	
													SJØ-PLANTE / TRANGE				
FORBUD	FROS-SET				SMELTE / VESENER			VARDE		AVTALE / SKJULT				KRYPER	ENGA-SJERT		FOLKE-DANS
NIPPEL				KJØKKEN-WATT-METER													
SLITE				VULKAN PÅ SICILIA / KAPRE					OM-RÅDENE / FASE								
GRESSER							TILDELE					TID					
BAKKEN											7650						

■				E				A			S				R		
	S	P	E	N	N	I	N	G	S	F	A	L	L		A	V	E
	P	Ø	L		I	S	O		T	A		P	U	S	S	E	R
G	I		E	N	S	E		S	E	N	N		K	V	I	S	T
	S	Y	K	K	E	L	B	U	K	S	E		N	E	S	T	E
F	E	T	T				Å	K	E		S	L	I		M	O	N
	S	T	R	Ø	M	U	T	K	O	B	L	I	N	G	E	R	
D	A		I	R	I	S	K		V	I	E		G	R		I	O
	L	O	K		K	L	A	R	N	E		A	S	Y	L	E	R
		V	E		S	E	N	E		T	R	A	T	T	E	N	
	V	E	R	S	T		T	I	D		A	R	I	D		T	Y
M	O	R		L	U	E		R	E	I	S	E	D	A	G	E	R
	S	T	R	Ø	M	G	J	E	R	D	E			L	O	R	E
	S	A	U	R		N	A	T	T	E	T	I	D		A	T	T

Løsningsordet (grå stripe) kan sendes firmapost@elogitbergen.com merket Kryssord-Mediautvalget. Minst en vinner vil bli trukket ut og får navnet sitt i neste nummer.

Det ble trukket ut fire vinnere som hadde løst kryssordet i nummer 2- 2015. De fikk tilsendt en T-skjorte med teksten: Jeg har løst X-ord i Montørforum. Riktig løsningsord i nummer 2-2015 var: Strømutkoblinger.
De fire vinnerne var: Sverre Fon, Omar Elvik, Bjørn Mollandsøy og Ingar Hagen

KLUBB	LAVESTE FASTLØNN	HØYESTE FASTLØNN	SNITT FASTLØNN	Hdag GODTGJ	Utsikt for 2016
Adecco					
Aibel	219,97	239,97	225,83	264,37	Middels
Aker Solutions MMO Bergen	226,97	246,47	240,47	299,17	Dårlig
Apply Rigg & Modules, Stord					
Apply TB Bergen	223,97	256,97	239,33	232,33	Middels
Apply TB Sunnhordland					
Bergen Elteknikk					
Bergen Group servises					
Bergen Installasjon					
Bergen Omegn Elektro Inst.	225,00	255,42	241,21	Fastlønn	God
BIS PP Odda	214,57	223,07	218,82	Fastlønn	God
BIS PP Svelgen	216,07	230,07	226,18	Fastlønn	Meget god
Bravida Bergen	230,11	251,47	240,12	253,67	Middels
Bravida Førde	220,42	236,42	229,76	242,43	God
Caverion Bergen	237,47	279,97	245,48	262,97	God
Caverion Førde	212,97	254,97	233,12	246,57	Meget god
Caverion Høyanger					
Caverion Nordfj.	210,53	250,50	230,21	246,57	God
Caverion Sogndal					
E. Eismann Eftf	219,47	267,47	238,84	Fastlønn	Middels
Elecon	217,47	222,47		Fastlønn	Middels
Elektro Automation Austevoll	219,55	237,66		247,79	Middels
Elektroinstallasjon	229,21	265,33	249,80	Fastlønn	Middels
Eltel Sønnico	202	232,00		Fastlønn	God
Fokus Elektro					
Frøland & Noss Elektro	220,00	255,00	237,00	Fastlønn	God
Førde Elektro og Rør					
Grov Elektro	210,00	260,00	230,00	Fastlønn	God
GK Elektro Bergen					
Hafs Elektro					
Havyard - Ship Technology	208,17	220,17	214,17	Fastlønn	God
Helland Elektro	238,09	252,84	242,28	Fastlønn	Middels
Henden Elektriske					
Holen Installasjon	229,29	229,29	229,29	229,29	Meget god
Honeywell Life Safety					
Høva Elektro					
Hus Elektro					
Inst. Håkon Olsen	255,00	267,00	262,00	Fastlønn	God
Inst. Martin Prestegård	211,97	270,34	240,07	240,07	Meget god

KLUBB	LAVESTE FASTLØNN	HØYESTE FASTLØNN	SNITT FASTLØNN	Hdag GODTGJ	Utsikt for 2016
Josvanger Elektro					
Kjell Hansen Elektro	237,57	257,17		247,47	God
Knut Knutsen	264,94	277,86	266,12	Fastlønn	God
Kvinnherad Elektro	206,97	262,97	220,30	201,97	Middels
Kværner Stord	226,91	245,97	233,36	289,15	Middels
LOS Elektro					
Maritim Elektro	215,85	265,77	241,00	Fastlønn	Middels
Inst. M. Thunestvedt	224,97	257,66	244,02	Fastlønn	Meget god
Meland Elektro					
Mesta Elektro Røldal/Rådal					
Mølster Installasjon					
Mikkelsen B.					
NBN Elektro					
Nokas Teknikk Avd. Bergen					
O. Solberg Thomsen Eftf.					
Offshoretelecom					
Oneco Teknologies	213,91	274,67	222,42	Fastlønn	Middels
Pettersson & Gjellesvik	227,30	281,03	243,77	257,65	Middels
Risnes Elektro					
SEC Elektro	218,85	245,47	232,16	241,47	God
Stomas	213,47	230,47	225,37	Fastlønn	God
Sæterdal Elektro	225,44	245,44	233,44	233,44	Meget god
Sætren Installasjon					
Sønnico Inst. Bergen	218,61	275,11	233,48	Fastl+ 6%	Middels
Sønnico Inst. Florø	215,97	249,47	229,00	Fastlønn	God
Torsvik Elektriske	224,47	260,47	244,76	Fastlønn	Dårlig
Ulvesund Elektro	217,00	254,00	237,00	Fastlønn	Middels
Urheims El.kompani					
Vangen Elektriske	222,47	241,47	231,06	Fastlønn	Meget god
Vest Elektro Maritim	239,41	239,41	239,41	239,41	Middels
Vestgar Elektro					
Voith Industrial Services	237,64	250,79	244,16	Fastlønn	Dårlig
Øvreberg Inst. forr.					
Øygarden Elektriske	236,41	247,91	242,16	Fastlønn	Middels
Øystese Elektriske					
GJENNOMSNITT SUM:	223,486	251,619	236,236	248,655	

Timesatsene er utarbeidet før oppgjøret i 2016 og eksklusiv det individuelle fagarbeidertillegget i § 3C.

Bergen 15 mars 2016

Av Arne Nesheim

Hellas, et ferdig land

Troikaen vil ha ned lønna i hele EU og starter med Hellas

På Landsstyremøtet i desember 2015 fikk vi et lite innblikk i den økonomiske situasjonen i Hellas. EU prøver ut høyreideologi som kommer til å føre til konkurs. Giorgos Adamidis fra det greske energiforbundet sa at Hellas er på konkursens rand etter at de kom inn i EU. Det ble fokusert på forbruk, ikke produksjon. Innføring av Euro er et handicap for Hellas. Arbeidsledigheten er nå 25%, og ungdomsledigheten 50%. Reallønna går ned. Goder og rettigheter forringes stadig.

Krisen ble ikke skapt av arbeiderne, men det er de som blir bedt om å betale.

Rune Skarstein innledet om situasjonen sett fra sitt ståsted. Som han sa, en repetisjon av det som Adamis hadde fremført. Statene reddet banksektoren. Kanskje var de redd for at hele kapitalismen ville rakne.

Deretter voks Tyskland sin økonomi godt mens sørlandene gikk det dårligere med. Fra 2010 kom redningspakker til Hellas, samla 313 mrd kroner. BNP har gått ned med 21% på fire år. Økonomien er kverka fra 2010 til 2015. Troikaen krevde reduksjon i offentlige utgifter, og fleksibilisering av arbeidsmarkedet. Det ble forbud mot lønnsforhandlinger og det ble mer korttidskontrakter. Minimumslønn fastsettes av regjeringen. Svært mange får ikke arbeidsledighetstrygd. Det er omfattende privatisering av offentlig eiendom. Planen er å privatisere 50 milliarder Euro. Så lang er det bare 3,5 mrd som er skaffet til veie. Kun Argentina har gjort noe tilsvarende.

Giorgos Adamidis. FOTO WWW.KOOLNEWS.GR

Hellas er kun 2% av Europas økonomi, så om alt går ad undas gjør det ikke så mye totalt. Troikaen har her en mulighet til å teste ut en ny-liberal modell, slik at de kanskje kan gå videre og innføre dette i flere land. Halvpartene av pensjonistene har inntekt som er under fattigdomsgrensa. Mer enn 25 000 husstander er kastet ut fra husa sine. Over 330 000 har mista lys og oppvarming fordi energiverket krever inn skatt, og kutter strømmen til de som ikke betaler.

Troikaen krevde søndagsåpne butikker og utviding av arbeidstida. Arbeidstida i Hellas er for øvrig over 2000 timer i året, i Tyskland og Norge under 1400 i året.

Snittlønna har gått ned 25% på tre år. Arbeidsledigheten er 26% i 2014, ungdomsledigheten var 57% i 2013. Nesten 4 millioner lever i fattigdom.

Dette er en villa politikk fra kommisjonen og troikaen med det siktemål å bryte ned all motstand. Det må være en del av et større prosjekt for å få ned lønna og vilkåra for arbeidsfolk innen hele EU.

Korfor går det greske folket fremdeles inn for EU medlemskap?

Hellas har fortsatt i minne militærdiktatur, og mener det er bedre å være underlagt et teknokratisk diktatur i Brussel enn et militærdiktatur.

Det er en skammelig situasjon for hele Europa det som skjer her.
Over 2000 bedrifter er lagt ned i Hellas siden 2010 for der var ikke etterspørsel. De burde ha stoppa kapitalflukten ut fra landet. Store beløp, langt over en milliard euro pr år har gått ut. Gjeldssanering er helt nødvendig. Men det er lurt for troikaen å ha en gjeldsslave for da kan de ha kontrollen.

Giorgos Adamidis sa i sin oppsummering at professoren beskrev helt nøyaktig situasjonen i Hellas. Om långiverne sletter all gjelden er ikke landet klar til å skape nye arbeidsplasser. Lånene som er i dag er ikke til å leve med. I går snakket man i Paris om klimaendring og der ble man enige om og ikke å brenne kull. Den eneste rikdommen Hellas har er kull. Industriutvikling er energiproduksjon kun om det produseres på kull. Landet er et ferdig land, har verken olje, naturgass eller vann. Stopper man kull da er det kun turismen igjen. Men Tyrkia har lavere priser. Kun om fattige land hjelpes kan vi klare å få situasjonen bedre igjen, var hans avslutningspoeng.

Rune Skarstein. FOTO WIKIPEDIA

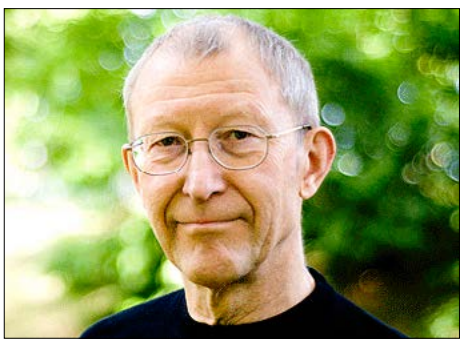

Tekst og foto:
Kjell Sverre Aasheim

Det er april 2016, og i regi av Stavanger AP er det konferanse i Stavanger sentrum. Tema for konferansen er «Arbeid og utvikling». Jonas Gahr Støre og Gerd Kristiansen er blant dei som innleiar på konferansen

Krise..... eller?

Samstundes som konferansen går, ligg det tett i tett med supplybåtar utan oppdrag rett utom møtelokalet. Det same finn me i hamna i Bergen, som også er full av båtar utan oppdrag.

Island Clipper ventar på oppdrag i Bergen Hamn

På Ågotnes ligg det tilsvarande med bore- og leiteriggar utan oppdrag, og eg kunne nemnt mange andre liknande eksempel rundt på sør- og vestlandet. Innan utgongen av juni vil det vera 111 skip og 23 riggar i opplag.

Det går ikkje ei veke utan at me høyrer om og les i media om masseoppseiingar i bedriftene i oljebransjen, og me ser no at det også begynnar å bli ringverknadar utover i arbeidsmarknaden. Dei fleste av oss har vener eller slektningar som har blitt oppsagde den siste tida.

Mange av våre tillitsvalgte brukar all si tid for å hjelpa medlemmar som har fått oppseiing frå bedriften, og fleire bedrifter signaliserar oppseiingar. Me er inne i ei krise.

Det er no registrert 134 000 arbeidsledige menn og kvinner i Noreg. 36 000 arbeidsplassar har forsvunne frå olje- og leverandørbransjen den siste tida.

Bustadkvarteret til Ivar Aasen er eit av tre som er klare til levering frå Apply Leirvik. Det vert roleg på verftet etterpå.

Regjeringa derimot, med statsministeren i spissen, ser ikkje på dette som noko krise.

Når Erna Solberg i 2009 var i opposisjon og det var 79 000 arbeidsledige kalla ho det krise, medan ho i dag meinar det ikkje er krise?? Forstå det den som vil.

Når det er over 134 000 arbeidsledige er dette ei krise for kvar og ein av dei det gjeld. Kvar og ein av desse fortener at resten av oss gjer det til vår krise, og ikkje freista snakka det vekk slik regjeringa prøver på.

Statsministeren framstiller den auka ledigheten som eit regionalt problem …….dette er feil. Fellesskapet har, og må ta ansvar, og ikkje ta avstand frå alle dei som er råka.

Regjeringa må snart innsjå at me er inne i ei krise. Alle båtar og riggar som ligg på vent må i aktivitet att så fort som mogeleg. I nordsjøen er det mange installasjonar som sårt treng vedlikehald.

Staten kan gjennom sitt eigarskap få fortgang i slik aktivitet. Forutsetjinga er at regjeringa forstår at det trengst.

Skip på vent i Bergen hamn (skjermdump Marinetraffic.com)

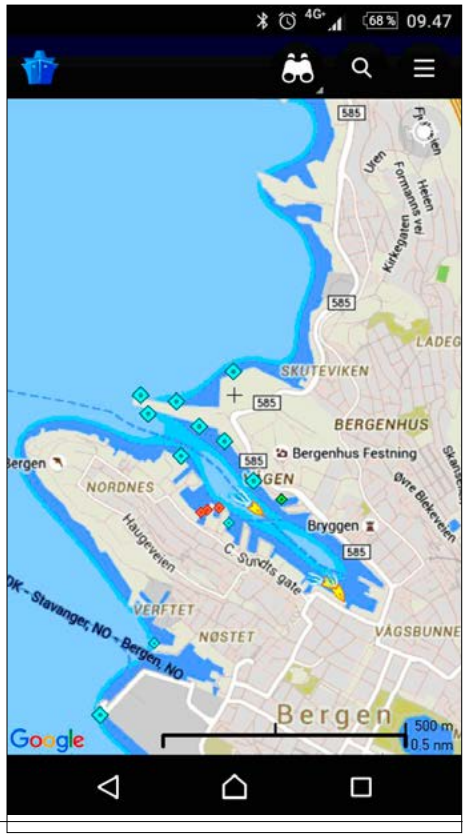

I august 2017 åpner det nye terminalbygget T3 på Bergen Lufthavn, Flesland. For å få det til, trengs mange arbeidere. I april 2016 arbeidet det ca 500 på prosjektet, herav nesten 140 elektrikere. Tariffutvalget i Elektroarbeidernes Fagforening fikk en omvisning i slutten av april, og da ble jeg med slik at det kunne bli en liten reportasje til Montørforum.

Bygger vingespenn

Vi ble tatt i mot av Gunnar Røssland som har vært omtalt i dette bladet mange ganger før. Vi fikk så informasjon og ble vist en film om det nye terminalbygget fra Christel Øen som er kommunikasjonssjef for Avinor på T3. Hun kunne fortelle at vingespenn gikk igjen i terminalens utforming, og at all steinen fra Lilandshaugen var brukt i nærområdet til utfylling og støyvoller. Hun kunne og fortelle at denne terminalen hadde utbyggingsmuligheter i begge ender. I utgangspunktet var det tenkt av den nye terminalen skulle ta seg av alle innenlands trafikk, men det blir for lite med kun 5 gater innenlands, så noe av den gamle terminalen T2 skal også brukes til innenlands. Alle passasjerer skal dog møte opp i den nye terminalen når de skal ut å reise. Det er en LO-koordinator på prosjektet som tar stikkprøver og sammen med Avinor passer på og avdekker sosial dumping.

Omvisning

Etter presentasjonen hos Avinor tok Gunnar Røssland sammen med sjefen for Frøland & Noss, Frode Noss, oss med på en omvisning på prosjektet. FN-gruppen som består av Frøland & Noss, Thunestvedt og Bravida, har en elektrokontrakt på om lag 200 millioner kroner. I tillegg har blant annet Caverion kontrakt på sikring av dører med mer.

Det ble fortalt at FN-gruppen har 16 minibusser som frakter folk til prosjektet fra alle retninger. I utgangspunktet skulle alle reise med offentlig kommunikasjon men dette er en bedre løsning.

Vi ble ført inn i underetasjen på terminalen der det var mange tekniske rom og mye arbeid som gjenstår. Vi ble også tatt med en etasje ned der det var flere kulverter med strømskinner og kabler som var en del av hovedtavlesystemet, som for øvrig skal forsynes fra begge ender.

Lærling Øystein Henriksen fører frem viktige signalkabler.

Kvalitet og ryddighet

Overalt på terminalen hvor vi gikk var det ryddig og rent og bygget ble oppvarmet med fjernvarme allerede nå i byggefasen. Det var mye fint arbeid å se, så her satser de på kvalitet og estetisk utførelse. Lengre

Montør Marek Gzaja sørger for at kabelen ligger beint på broen.

Frode Noss forklarer komplekse installasjoner for tariffutvalget.

Av Arne Nesheim

Terminalbygget

Gunnar Røssland forklarer om strømskinner som skal passe sammen.

oppe i bygget ble vi fortalt om et det hadde vært utfordringer med å få alle kablene gjennom de hule dragerne oppe ved taket. Kablene måtte gå der for ingenting skal vise når bygget er ferdig. Dette kan du tenke på når du reiser via den nye terminalen en gang etter august 2017. Etter omvisningen fikk vi samlet over halvparten av elektrikerne som kom fra lunsj slik at det kunne bli et gruppebilde, før tariffutvalget fortsatte dagen med møte i en av spisebrakkene på prosjektet. Gunnar Røssland kunne fortelle at på elektro er det ingen bemanningsbyrå inne. Alle elektrikerne er fast ansatt i en ordinær bedrift.

Noen av de 134 elektrikerne som arbeider på terminalbygget, sammen med tariffutvalget.

Merkefest 2015 i Bergen

Tradisjonen tro ble det også høsten 2015 gjennomført merkefester i regi av Elektroarbeidernes Fagforening, for å hedre medlemmer som har vært med lenge.

I Bergen ble arrangementet gjennomført fredag den 27. november.
Som vanlig ble markeringen i Bergen gjennomført i fagforeningens lokaler i Kalfarveien 71. Det ble servert julemat og kaker med tilhørende drikke. Av totalt 43 jubilanter var 16 av dem med på festen. I tillegg deltok styremedlemmer og organisasjonssekretærer.

Trond Løvstakken som er forbundssekretær i EL&IT Forbundet kom over fjellet fra Oslo for å dele ut merkene sammen med fagforeningens leder Ove Toska.

Her er bilde av jubilantene som var til stede på markeringen i Bergen, sammen med de som stod for utdelingen.

Stående fra venstre: Svein Arild Dale (25), Rune Gjerde (40), Lars Erik Grytdal (40), Svein Martens Meyer (40), Arne Jan Træet (40), Ove Andre Bogstein (25), Fridtjof Hans Heimark (40), Jon Kristian Viken (40), Jarl Bjørn Folkestad (40), Dieter Rosendahl Lippmann (40), forbundssekretær Trond Løvtakken, Kolbjørn Lygre (40), Knut-Jan Mjåseth (40) Kjell Lygren (40), Svein Østensen (40), Arne Meland (40), og helt til høyre fagforeningsleder Ove Toska.
Sittende helt fremme er Olaf Gjesdal som har imponerende 70 års medlemskap i fagforeningen.

25 års medlemskap i EL&IT Forbundet = Nål fra forbundet.

40 års medlemskap i LO = Nål og diplom fra LO.

50 års medlemskap i LO = Statuen Tenkeren fra fagforeningen.

60 års medlemskap i LO = Blomsterbukett fra fagforeningen.

70 års medlemskap i LO = Blomsterbukett fra fagforeningen

Merkefest 2015 på Stord

Elektroarbeidernes Fagforening på Stord gjennomførte 4. desember 2015 si årlege utdeling av heidersmerker til medlemmar for lang og tru teneste i forbundet.

Svein Kjetil Svensen fekk merke for 25 års medlemskap, Øyvind Torget og Per Aksel Haugland fekk 40-års merke og diplom. Thorbjørn Strauss fekk statuen «Tenkaren» for 50 års medlemskap.

Utdelinga føregjekk på vanleg vis under ein middag i eigne lokale på Sjøhuset på Stord, og nestleiar i fagforeninga Rolf Å Skår stod for overrekkinga heidersbevisa.

Frå venstre:
Rolf Å. Skår, Svein Kjetil Svensen, Per Aksel Haugland, Torbjørn Strauss, Kjell Sverre Aasheim

60 års medlemskap

Kjell Solberg kunne i 2015 notera seg 60 års medlemskap i fagbevegelsen.

Elektroarbeidernes Fagforening møtte han heime på Bjoa, og overrekte han ein blomebukett for alle desse åra han har vore medlem.

Kjell kunne fortelja om eit langt og variert arbeidsliv han har teke del i opp gjennom åra.

Han har fagbrev både som elektrikar gruppe L og Skipselektrikar, og var tidleg tilsett i Stord Elektro der han var med på å bygga båtar.

Han hadde deretter periodar der han reiste til sjøs som skipselektrikar, men var også innom installasjonsarbeid på land.

Siste økta i arbeidslivet var han tilbake til bedrifta som etter kvart skifta namn til Aker Elektro. Han fekk då vera med på bygging av både tankbåtar og etter kvart oljeplattformar, som han også arbeidde på offshore.

Siste prosjekta han var med på å bygga var Norne og Njord på Stord.

Han avslutta arbeidskarrieren i 2000 og nyt no ein velfortent pensjonisttilværelse heime på Bjoa, med utsikt over fjorden over til verftet på Stord der han avslutta karrieren sin.

Me gratulerer så mykje med jubileet.

Kjell Solberg har 60 års medlemskap.

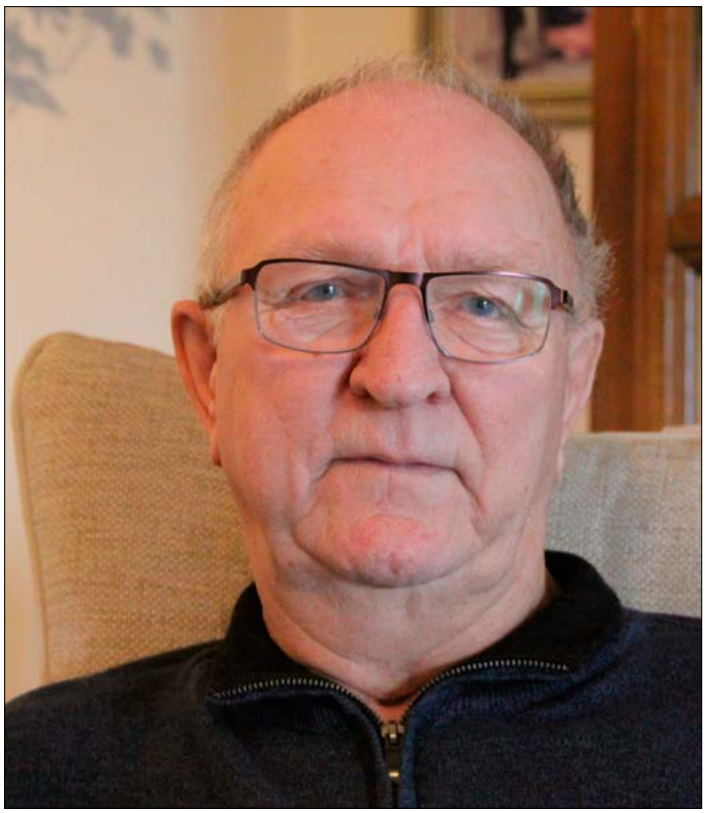

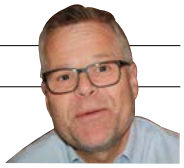

Av Nils Gunnar Knutsen

Vårens vakreste eventyr – og pensjon

Når dette skrives har Fellesforbundet brutt forhandlingene for frontfagoppgjøret, og er nødt å ha hjelp av riksmekleren for å komme videre. Det er vel ikke noe stor overraskelse når jeg sier at pensjon blir den viktigste saken for de største forbundene i privat sektor, også for EL & IT Forbundet er dette svært viktig og første prioritet.

I 2006 ble det lovpålagt at arbeidsgiver i privat sektor skulle opprette obligatorisk tjenestepensjon (OTP) for sine ansatte. Det er denne som skal styrkes. De fleste arbeidsgivere har gått over fra ytelses til innskuddspensjonsordning, og årlig minimum innskudd her er 2 prosent av lønn over 90 000 kr (1 G). Mange ansatte får minimumssatsen. Jeg er vel av de heldige som jobber i en bedrift med en god OTP ordning i forhold. Arbeidsgiveren min Aibel sparer nå kr 58 766 i året inn i min OTP ordning. Dvs. 5 prosent av lønn fra 1 G til 12 G, og i tillegg spares det 3 prosent av lønn fra 6 G til 12 G.

Vi ser at gode ytelsesbasert ordninger i privat sektor blir erstattet av ordninger som er billigere, og mer forutsigbare for bedriften, men med dårligere ytelse for de ansatte. Et eksempel er innskuddspensjon som etter hvert har blitt den mest vanlige ordningen i privat sektor. Du får som oftest utbetalt pensjon i ti år fra du går av med pensjon, minst til 77 år. Etter det er det bare pensjonen fra Folketrygden og eventuelt avtalefestet (AFP) pensjon som gjenstår.

I ytelsesbasert OTP kan du få utbetalt 66 prosent av sluttlønna hvis du har jobbet 100 prosent stilling i 30 år. Det vil du få så lenge du lever. Dette er den vanligste ordningen i offentlig sektor.
LO har vedtatt at målet er tariffestede og brede ordninger som gir 66 prosent av sluttlønna ved 67 år. Dette er vel også noe som leder for EL & IT Forbundet, Jan Olav Andersen har gitt sin støtte til. EL & IT var også en forkjemper for samordnet oppgjør, men den muligheten gikk fra oss da representantskapet gikk inn for forbundsvis oppgjør. Brede ordninger vil si en rett til pensjonsopptjening uten avkortning av første G i pensjonsgrunnlaget, og rett til pensjon i små stillingsbrøk og korte ansettelsesforhold. På lik linje med lønn må og øvrige rettigheter må også dette forankres i overenskomsten, og det er vel ingen hemmelighet at fondsforvaltere håver inn en voldsom profitt på våres pensjoner.

I dag må du, for å ha rett til (OTP) være over 20 år og jobbe mer enn i en 20 prosent stilling for å være med i ordningen. I tillegg må du ha vært ansatt i bedriften mer enn 12 måneder. Når den blåblå regjeringen i tillegg svekket Arbeidsmiljøloven og åpnet opp for midlertidige ansettelser, risikerer mange arbeidstakere å være i så korte prosjekter hos forskjellige arbeidsgivere, og vil derfor få problemer å komme inn i denne ordningen.

Som tidligere nevnt er det den obligatoriske tjenestepensjon som skal styrkes ved dette oppgjøret, I 2017 er det den avtalefestet pensjon (AFP) som skal evalueres. Her også mange hull å tette. Blant annet at de som egentlig denne pensjonen var for, sliterne i arbeidslivet, de som har tungt kroppslig arbeid, men som kanskje ikke tjener nok til at de kan benytte seg av den når de er 62 år. En annen svakhet ved denne ordningen er at er du så uheldig å gå sykemeld i over et år før du er 62 år, faller du ut av hele ordningen.

For some reason, these new birds didn't seem as interested in William's bird seed.

Av Åge Blummenfelt

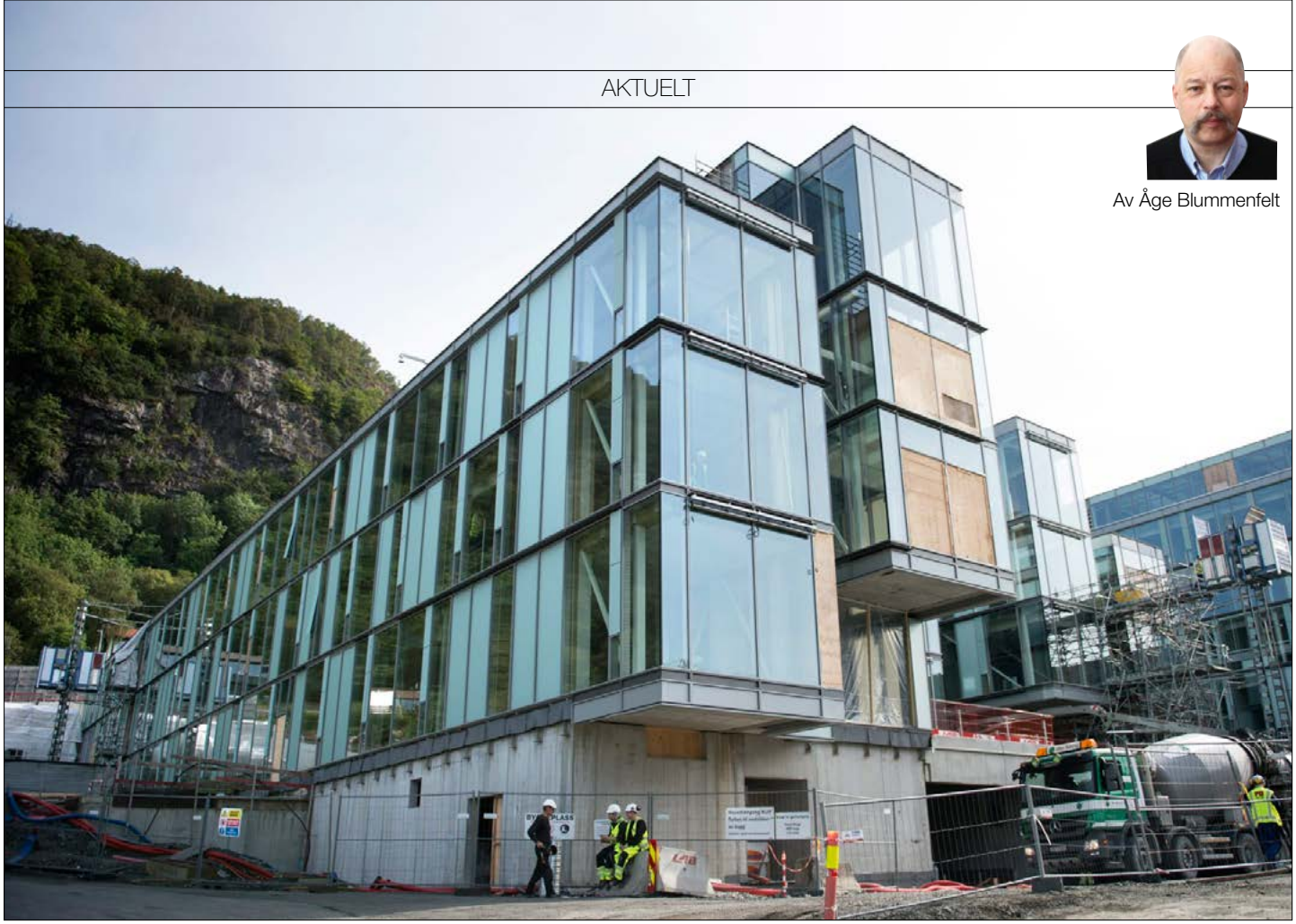

Sosial dumping hos HELSE BERGEN

Våren 2015 avdekket Elektroarbeidernes Fagforening grov sosial dumping på Helse Bergen sitt nye barnesykehus. Det var ca 30 elektrikere fra det bulgarske selskapet Enemona. Enemona betalte ikke lønn til de ansatte. Forholdet ble en stor mediesak vår og sommer 2015. Det gikk rykter om at forholdene ikke var slik som de skulle være og vi hadde møte med prosjektledelsen til Helse Bergen. På møtet ble det fremlagt lønnslipper som viste at montørene fra Bulgaria fikk lønn som var innenfor rammene til Landsoverenskomsten. Vi stilte spørsmål om det var sjekket med den enkelte hva han fikk i lønn, men fikk til svar at de ikke var anledning for Helse Bergen å stille spørsmål om det. Vi bestemte oss til å invitere alle de ansatte i Enemona til et møte. Den 11. juni stilte alle de bulgarske elektrikerne på møte og vi fikk høre noen meget sterke historier. Den 12. juni hadde TV2 dette som hovedoppslag og det ble en stor mediasak.

Det ble ikke utbetalt lønn fra mars og frem til de ble sendt hjem i juli. Forholdene var så ille en periode at montørene ringte til kirkens nødhjelp å spurte dem etter mat for å ikke sulte. Enemona utførte ca. 30.000 timer på prosjektet. Helse Bergen nektet å ta ansvar. I stedet betalte Helse Bergen kr 600.000 til et advokatfirma i Stavanger for at de kunne skrive en rapport som frikjente Helse Bergen for alt ansvar. Vi er dypt uenig i konklusjonene og arbeidsmetodene til advokatfirmaet.

Montørene fra Bulgaria som nedla 30.000 timer har ennå (april 2016) ikke fått lønn eller diett for arbeidet som ble utført.

Fagforeningens beregninger viste at montørene hadde over 7 millioner kroner utestående. Når dette leses har det gått mer enn et år siden forholdene ble avdekket. Vi har sett et tydelig eksempel på sosial dumping for det offentlige, der det offentlig går helt fri for ansvar.

Åge Blummenfelt

Av Åge Blummenfelt

Status tariffoppgjøret 2016

Det er nå et år siden fagforeningen satte ned grupper som skulle jobbe med forslag til tariffoppgjøret i 2016. Vi kom frem til at bedre pensjonsordninger og kamp mot sosial dumping burde være blant de prioriterte kravene. I oktober møttes 100 tillitsvalgte fra hele landet til landstariffkonferanse på Lillestrøm for å bestemme kravene i fellesskap.

Vi i Elektroarbeidernes Fagforening ble enige om at pensjon, økning av 3A og bedring for reisemontører var våre viktigste krav. EL&IT forbundet mente at for å vinne igjennom med pensjonskravene burde LO brukt all sin kampkraft og forhandlet direkte med NHO.

Representantskapet i LO gikk inn for forbundsvise oppgjør, men kom med et veldig klart pålegg til Fellesforbundet om at forbedret pensjon med brede kollektive ordninger skulle prioriteres. Bedring av pensjon har vært tema i 2014 og 2016. Begge gangene har det endt opp med utredninger. Til tariffoppgjøret i 2018 kan ikke enkelt forbund bestemme retningen, men forbundene må bli enige seg imellom om hva vi ønsker av pensjonskrav for så å bruke kampkraften i hele LO til å komme videre.

Forhandlingene på Landsoverenskomsten startet mandag 25 april og fredag 29 april var det oppnådd enighet om en ny avtale. Forhandlingsutvalget anbefalte avtalen mot en stemme. Avtalen sendes til alle medlemmene som kan si ja eller nei til avtalen gjennom uravstemning.

Her er noen av punktene som partene ble enige om:

- Fast lønn etter overenskomsten § 3 A økes med 5 kroner og 32 øre.
- Reisemontører som følger bedriftens reiseopplegg, og som kommer for seint på jobb eller må dra tidlig fra jobb av den grunn, skal ha lønn for denne reisetiden.
- Dersom lokale avtaler sies opp beholder arbeidstakerne lønnsbetingelsene inntil det er enighet om ny avtale.
- Opplæring som pålegges som følge av forskrift om sikkerhet i elektriske anlegg skal gjennomføres i arbeidstiden.
- Godtgjøring når helligdager, 1. mai og 17. mai faller innenfor tidsrom hvor arbeidstakeren har ferie eller er permittert på grunn av driftsstans.
- Partene går sammen om et initiativ ovenfor LO og NHO for å legge bedre til rette for rullerende permitteringer.
- I de tilfeller arbeidstidsordningen på den enkelte bedrift hjemler fri hver lørdag skal arbeid på lørdager betales med 100 prosent overtidstillegg.

Av Atle Rasmussen

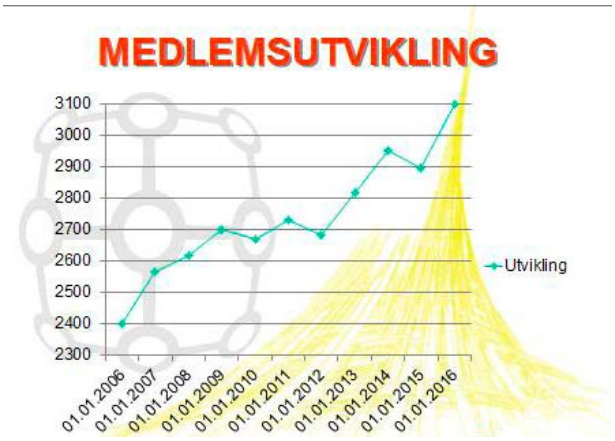

Medlemsutviklingen de siste ti år har vært positiv.

MEDLEMSUTVIKLING - ORGANISERING

Fagforeningen fortsetter den positive medlemsutviklingen. I skrivende stund er vi over 3100 medlemmer. Det er veldig mange som bidrar til dette. Jeg vil benytte anledningen til å rette en stor honnør til alle dere som har vært med å verve.

Et vanlig spørsmål en får når en skal verve noen er, hvorfor skal jeg organisere meg, jeg får jo det samme uansett. Dette er en sannhet med nyanser og som over tid er direkte feil.

Det er betydelige forskjeller på lovverk i Norge og hvilke rettigheter tariffavtalen gir. Her er noen eksempler.

Betingelser med tariffavtale:	Rettigheter etter norsk lov:
• Avtalefestet lønn	• Ingen lovfesta minstelønn
• 50 og 100 % tillegg i overtidsbetaling	• Minimum 40 % overtidsbetaling
• Tillegg for ubekvem arbeidstid	• Fri med lønn kun på 1. og 17. mai
• Avtalefestet 37,5t arbeidsuke	• Ingen tillegg for ubekvem arbeidstid
• Fri med lønn på alle røde dager	• 40t arbeidsuke
• 5 uker ferie og 12% feriepenger	• 4 uker og 1dag ferie og 10,2 % feriepenger
• Rett til velferdspermisjoner med lønn	• Ingen velferdspermisjon

Arbeider en i bedrifter der det ikke er organiserte og tariffavtale er det kun rettigheter etter norsk lov en kan kreve, resten blir helt og holdent opp til arbeidsgivers velvilje. I tillegg er det betydelige rettigheter som bedriftene ikke kan tilby, uten at det er tariffavtale i bedriften, som for eksempel Avtale festet pensjon (AFP). Denne ordningen gir mellom 0,5 millioner kr. og 1,5 millioner kr. i ekstra pensjon.

I bedrifter der det er tariffavtale vil en ha disse rettighetene også som uorganisert, på papiret. Men disse avtalefestede rettighetene har ikke kommet av seg selv. Det er gjennom sentrale lønnsforhandlinger at en får til forbedringer i tariffavtalene. Vi er på langt nær kommet til veis ende, men har viktige skritt å ta videre for å forbedre lønns- og arbeidsvilkårene. Da er det viktig at vi arbeidstakere står samlet.

Utvikling av lønns- og arbeidsvilkår skjer daglig på den enkelte bedrift og i Fagforeningen. For at de tillitsvalgte skal stå sterkest mulig i forhandlinger på bedriften er det viktig at flest mulig er organisert. Det er også avtaleverket som gir rettighet til å forhandle med bedriften, og derfor er det viktig for ansatte i bedriftene å være organisert, og aktivt bidra til å bedre lønns- og arbeidsvilkårene.

Som medlem i Fagforeningen vil du oppnå en rekke medlemsfordeler og medbestemmelsesrett bl.a. utviklingen av lønns- og arbeidsvilkår i Norge og i egen bedrift, juridisk hjelp, medisinkasse, medlemsblad, rimelige og gode forsikringer, medlemsfordeler i LO Favør konseptet, tilgang til etterutdanningskurs og ikke minst tariffavtale i bedrifter som det er tilstrekkelig antall organiserte.

Forbundet har utviklet hjemmesiden sin og konseptet «Min Side» Jeg vil oppfordre alle til å gå inn der å bruke den aktivt til å endre opplysninger, spesielt e-post, tlf nr, adresse og arbeidsgiver. På denne siden finner dere også opplysninger om forsikringene dere har gjennom medlemskapet, tariffavtalen og kontaktopplysninger for Fagforening og forbund.

Jeg vil minne om vervepremiene, spesielt vervepremieringen i Fagforeningen. Den er slik at alle som verver et medlem får 1 lodd i trekningen av 3 stykk reisegavekort à 8 000,- kroner, verver en 2 medlemmer får en 2 lodd osv. Trekningen foregår på halvårsmøtet på høsten.

Av Bjarne Trondsen

Nelfos lælingesamling i Førde i desember 2015.

Nelfos lærlingesamling i Sogn og Fjordane

Nelfo i Sogn og Fjordane arrangerte samling for nye lærlingar 2. desember. Over 40 ferske lærlingar var til stades. I forbindelse med samlinga, inviterte Elin Viken (Nelfo) Elektroarbeidernes Fagforening til å presentere seg for lærlingane.

Atle Rasmussen og Bjarne Trondsen orienterte i ein halvtimes tid med presentasjon av fagforeining, rettighetar, og utdeling av materiell med oppfordring om å organisere seg.

Spesielle fordelar når ein organiserar seg som lærling.

- Lærlingar er ofte hybelbuarar og har god nytte av innbu- og reiseforsikring
- Forsikringane er gratis i læretida.

I tillegg til innbu- og reiseforsikring får ein også grunnforsikring liv.

- Betalar kun kontigent, 1,8% av lønn, med skattefradrag for inntil kr 3850 (2016)
- Gjev rett til LO's utdanningsfond, ver tidleg ute med verving (krev 3 års medlemskap)
- Organisertfordelar gjennom LO-favør
- Kurstilbod frå fagforening og distrikt
- Får tryggare rammer rundt seg i arbeidskvardagen
- Enkel innmelding via elogit.no , eventuelt blankett i post eller e-post

Av Arne Nesheim

Erik takket nei til forsikring - han hadde det fra før

Litt før påske måtte Erik Grytdal kjøpe seg ny vaskemaskin. Den gamle virket rett og slett ikke mer. Og den var begynt å dra på årene i tillegg.
Etter å ha kikket på flere falt valget på en maskin hos en større butikkjede og handelen ble gjort. Da kom spørsmålet fra selgeren: Vil du ha forsikring på vaskemaskinen din?

Nei takk, svarte Erik, - jeg har innboforsikring gjennom medlemskapet mitt i EL&IT Forbundet. Jammen, da er det vel egenandel, fortsatte selgeren. Nei, det er det ikke svarte Erik. - Både min kone og jeg er LO-medlemmer, så da slipper vi det.

Selgeren gikk glipp av et forsikringssalg, og Erik slapp å dobbeltforsikre vaskemaskinen sin.

I en kommentar til dette sier Knut Marius Dale fra Sparebank1 SR Bank følgende:

Dobbeltforsikring er faktisk et stort problem. Når det kommer til reiseforsikring, så er nesten en av fem dobbeltforsikret, noen til og med trippelforsikret.
I de fleste tilfeller så vil ikke dobbelforsikring gi ekstra utbetaling, da man kun blir erstattet for den faktiske summen eller gjenstanden man har tapt. Unntaket her er diverse livprodukter (dødsfallsforsikring, uførekapital m.m.).
Vår anbefaling er å finne frem alle forsikringsdokumenter man har, fra arbeidsgiver, forbund og privat , for dermed å ta en skikkelig gjennomgang selv. Forsikringsvilkår kan ofte være vanskelig å lese, så da er forsikringsselskap og bankrådgivere kjekke å ha, da de med glede tar et møte for å gjennomgå og diskutere om hvorvidt man er dobbeltforsikret eller om man evt. mangler noen dekninger.

Det er lett å bli dobbeltforsikret når man kjøper ny vaskemaskin.

Erik visste for mye til å bli dobbeltforsikret.

Av Nils Gunnar Knutsen

Medlemsbesøk på Gudrun

Gudrunplattformen. FOTO OFFSHOREENERGYTODAY.COM

Som LO koordinerende på sokkelen har jeg sammen med fem fagforeningskamerater fra INDUSTRI ENERGI (IE) og Fellesforbundet ansvar for å ha oversikt over lønns og arbeidsvilkår for entreprenører og underleverandører på alle Statoils 30 plattformer på sokkelen.

Bjørn som representerer IE og undertegnede har nettopp ankommet Gudrun, den nesten splitter nye plattformen, en times helikoptertur nordvest fra Stavanger. Dette er den omtalte plattformen som ble levert med sprekker i helidekket. Dette måtte repareres, og i mellomtiden måtte de leie en rigg til to millioner kroner hver eneste dag som erstatning for det ubrukelige dekket.

I kveld skal vi holde et åpent medlemsmøte, og da med tariffoppgjøret som hovedpunkt, og som de fleste vet er det innen reisevilkår og sosial dumping som blir sakene våres i år. Ellers er vi rundt på kaffebarene og snakker med folk.

Alle vet at det er krevende tider i oljebransjen. Fra toppåret i 2014 har det bare gått en vei og det er rett i kjelleren. Ukentlig kan vi se i mediene om oljerelaterte bedrifter som må si opp tusenvis av ansatte på grunn av for lite arbeid. Dette ser vi også på heliportene, både i Stavanger, Bergen, Florø og Kristiansund, det er glissent rundt i lokalene. Statoil kutter også ned på flightene til og fra offshore- installasjonene, noe som selvfølgelig også er naturlig når aktiviteten minker.

Vi blir stadig kontaktet av fortvilte medlemmer som har fått oppsigelse og føler seg urettferdig behandlet. Det kan være at bedriften ikke har fulgt opp ansiennitetsprinsippet på en god måte når de blir oppsagt, eller at de føler de kanskje ikke har fått den hjelpen fra de tillitsvalgte i bedriften som de hadde forventet. I slike situasjoner blir vi et slags bindeledd hvor vi tar kontakt med de tillitsvalgte for å få en forklaring, eller bare være en moralsk støtte for dem. Det er heller ikke uvanlig at de får beskjed når de er ute om at det ligger en oppsigelse i postkassen når de kommer hjem. Dette er en helt uakseptabelt øvelse fra bedriftens side, de ansatte kan miste fokus og derfor kan være en fare for seg selv og andre ute på plattformen. Dette kan gå utover sikkerheten både for han og arbeidskollegaer på plattformen.

I dag har vi dessverre en regjering som er mer opptatt av skattelette til de rike enn å ta tak i den økende arbeidsledigheten vi har. Hele 140 000 arbeidstakere er arbeidsledige og tallet kommer nok til å øke utover året og sikkert også deler av neste år hvis ikke de blå-blå tar tak i problemet.

Av Sigurd Sævareid

Solen skal skinne i mange år enda

I alle fall om vi spør Atle Rasmussen, organisasjonssekretær i Elektroarbeidernes Fagforening. Men det er klart vi er bekymret over situasjonen, legger han til.

I skrivende stund er det 135.000 personer som går arbeidsledig i Norge. Mange av personene har direkte tilknytning til olje og leverandørindustrien. Andre blir råket fordi de er avhengig av at oljenæringen er oppe og går. Om dette er toppen av isfjellet kan vi bare spekulere i.

Hvordan er situasjonen i bransjen, da først og fremst med tanke på de medlemmene vi har i olje, gass og leverandørindustrien?

Vi har utfordringer i enkelte av våre medlemsbedrifter.

Nå er det slik at det går opp og ned i arbeidslivet. Noen bedrifter nedbemanner fordi de har en reel problemstilling med tanke på manglende ordrebok, men jeg har en følelse av at det er noen bedrifter som utnytter seg av nedgangstidene.

Når du sier utnytter seg av situasjonen. Mener du da at det er på usaklig grunnlag?

Det kan jeg ikke direkte kommentere. Men vi mener vi har medlemmer som nok kunne vært i arbeid innen året er omme, da i henhold til bedriftens ordretilgang.

Betyr det at dere vurderer å gå rettens vei for at medlemmene skal få beholde jobben?

Det kan det bety. Men det vurderer vi i hvert enkelt tilfelle.

Gjennom fellesforbundets tarifforhandlinger har nå myndighetene åpnet for å utvide permitteringsreglene. Løser dette problemet?

I de tilfeller hvor bedriften vil beholde kompetansen i sine ansatte så gjør den det. Det som bekymrer meg mer er hvilken driftsmodell den enkelte bedrift ønsker i fremtiden.

Gjennom arbeidsmiljølovens endringer i fjor ble det åpnet for mer bruk av midlertidig ansatte. For våre medlemmer er ikke dette bra og jeg mener det heller ikke vil være gunstig for bedriftene med tanke på en helhetlig fremtidig tankegang der å holde på kompetanse blir viktigere en noen gang.

Det høres ut som du er bekymret for den norske modellen?

Midlertidighet er ikke gunstig for noen og definitivt ikke for den norske modellen.

Hvordan ser fremtiden ut?

Det er tegn på at vi nå er inne i den verste perioden og 2017 ser ut til å gi økt sysselsetting i denne delen av bransjen.

Vi må likevel påvirke at det blir mer vedlikehold offshore, samt at vi plugger flere brønner.

Det er riktig at vi i dag borer flere brønner enn på lang tid, men riggene ligger i opplag og med den arbeidsledigheten som vi i dag ser kan ikke dette være økonomisk fornuftig og heller ikke i denne omgang fremtidsrettet.

Avslutningsvis ønsker Rasmussen å presisere det han sa innledningsvis.

Solen skal skinne i mange år enda.

Vi må bare sørge for at vi bidrar til å slippe den inn.

Landsstyret, et politisk verksted?

Landsstyret diskuterte interne saker, men kikket også litt utover landets grenser, ja helt til Hellas på sitt møte i desember 2015.

Dirigentbordet.

Forbundsleder Jan Olav Andersen ønsket velkommen til Landsstyremøte klokka fem over ti den første desember 2015. Han sa at punktet om kommunikasjonsstrategi utgår, for vedkommende som skulle innlede var syk. Andersen ba sjøl om permisjon for å delta i en russisk kongress andre dagen. Svein Åge Samuelsen hadde ordet til dagsorden og mente vi ikke burde reise med Norwegian, og han ville vitalisere landsstyret ved at møte i forbundsstyret avholdes minst en uke før. Jan Olav Andersen sa at hovedregel er at sakspapirer sendes ut med innkallingen. Dagsorden ble godkjent. Svenn Åge Johnsen og Kristine Wendt ble valgt som møteledere. Øyvind Juul Schjetne og Bjørg Anne Hafsås ble valgt som sekretærer.

Dirigenten innvilget så noen permisjonssøknader før forretningsorden ble vedtatt.

Budsjett 2016

Hovedkasserer Odd Helge Reppe sa at det legges det opp til et overskudd på 250 000 og et tilsvarende tap på forsikringer. Han lovet at gjennomgangen på forsikringsordningene ville føre til bedre resultat neste gang. Utgifter til KLP-pensjon går ned for mer skal trekkes av premiefond, sa han.

I debatten ville Eystein Garberg ha tilbake 50 000 til utvalg industri, fra ad hoc. Wallentinsen stilte spørsmål ved flere poster og ville ha opplysninger om premiefondet. Odd Helge Reppe sa det var beregna ca 27 000 betalende medlemmer. Forslag fra Wallentinsen om å synliggjøre premiefond og fra Garberg om 50 000 til industrielektrikerne ble vedtatt.

Odd Helge Reppe la så frem regnskapene fra de ulike fondsstyrene.

Bjørn Fornes sa at OU-fondet KS kan få rettigheter til LOs Utdanningsfond. Det koster 2 millioner som går av egenkapitalen for fondet. Budsjettene ble vedtatt etter en kort debatt.

Spørsmål til forbundet

Jan Olav Andersen innledet og fortalte om fire spørsmål fra Oslo og Akershus. Han svarte kort og greit på disse.

Sysselsettingssituasjonen.

Etter lunsj og navneopprop klokken 12.30, innledet Hans Christian Gabrielsen. Han trakk frem terroraksjon i Paris, flyktningkrisen, og krisen i oljenæringene.

Han ville ha et system for raskere godkjenning av utenlandsk fagutdanning. - Vi må styrke basiskompetanse i arbeidslivet og norskopplæring på arbeidsplassen for å sikre integrering og få folk ut i arbeid, sa han videre før han kommenterte at det faller i riggmarkedet, og det sprer seg til stadig flere fylker. - Norge har mye å bidra med både med vannkraft, naturkraft og løsninger som verden trenger. Vi må organisere, skaffe tariffavtaler, og utvikle organisasjonen til å være der ballen kommer om noen år, sa han til slutt.

Leif Egil Thorsen med 440 medlemmer i EL&IT sa i debatten at han kjemper for å beholde arbeidsplassene. Han mente permitteringsregelverket må endres, og han ba ledelsen i forbundet stille opp når det er markeringer. Han leverte inn et forslag til en omfattende uttalelse.

Karsten Bøe ville også endre permitteringsreglene til 52 uker. Ove Toska skrøt av at OKEL i Bergen tok inn 140 lærlinger i 2015. Han sa videre at Sverdrup-oljen

Av Arne Nesheim

Vi fikk orientering om situasjonen i Hellas fra Giorgos Adamidis.

burde blitt raffinert på Mongstad, at testsenteret på Mongstad trenger finansiering etter 2017, og at Statoil bør deles i et norsk og et utenlandsk selskap. Han avsluttet med å fortelle om opphogging av YME på Lutelandet, et prosjekt som kostet 13 mrd kroner å bygge uten at det har produsert en dråpe. - Nå hugges det opp.

Geir Ove Bernhoff sa at det er viktig å hindre misbruk av flyktningene, markedet kan vi ikke stole på. Terje Skog repeterte: Krisa er ikke bare en finanskrise, det er en produksjonskrise og den vil vare lenge. Svein Davidsen sa at EVU kan kobles med flyktningkrisen for å få folkene i arbeid, og staten har vært en dårlig eier i Statkraft. Jan Henrik Larsen sa at flyktningene skal ut i arbeidslivet, og det blir et tilbudssjokk for bransjer som i dag sliter med sosial dumping. I neste omgang blir det kanskje snakk om nasjonal minstelønn, sa han.

Vi må legge inn forbud mot bemanningsbransjen, sa Morten Svendsen, for ingen fortjener å være løsarbeider.

Randi Solberg fortalte at innen teleentreprenørbransjen er det mye sosial dumping. Eletel og Relacom blir utkonkurrert av priser som er 40% lavere. En som jobber i en slik bedrift har fortalt at man får en månedslønn, men bedriften vil ikke ha registrering av timer.

Jan Olav Andersen ville omstille oljeindustrien til mer miljøvennlig produksjon. Hans Christiansen Gabrielsen ble takket av med en gave til Norsk Folkehjelp.

Etter en pause til kvart på tre foreslo Jan Olav Andersen at den omfattende uttalelsen fra Leif Egil Thorsen burde sendes til en redaksjonskomité.

Redaksjonskomité ble nedsatt og uttalelsen ble sendt dit. Debatten ble tatt til orientering.

Tariffoppgjøret 2016

Bjørn Fornes innledet til saken.
Alle de tre landstariffkonferansene var opptatt av pensjon, sa han. Han skrøt av elektrikerfagforeningen i Trondheim sitt arbeid med pensjonsinformasjonen.

Han sa videre at tillitsvalgte i nettselskap har innsyn i hvilke vilkår underentreprenørene som tar på seg AMS-montering får. Han sa at vi vil foreslå at LO i fellesskap krever pensjon og la så frem forslag til tariffpolitisk uttalelse.

Skog var først ute i debatten, og ville justere uttalelsen.

Garberg ville skjerpe uttalelsen og ha med noe om AFP.

Wahl ville ha med noe om rekruttering til bransjene fra begge kjønn.

Salomonsen mente det ville ta mange oppgjør for å få på plass tjenestepensjon. Wallentinsen kritiserte utsending til møtet. Han ville øke kjøpekrafta og ha med noe om AFP. Han ville og ha litt oppstramming med hensyn til tjenestepensjon. Han ønsket fortsatt å ha forbundsvist oppgjør. Dirigenten stoppet punktet og sa at det skulle fortsette dagen etter ca 10.30. Forslagene til den tariffpolitiske uttalelsen ble oversendt til redaksjonskomiteen.

Hellas.

Jan Olav Andersen fikk ordet og sa at vi nå skulle se på situasjonen i Hellas og Euroens fremtid. Se egen artikkel om innledningene.

Giorgos Adamidis fra det greske energiforbundet sa at Hellas er på konkursens rand etter at de kom inn i EU. Rune Skarstein innledet deretter sett fra sitt ståsted. Wahl sa i debatten at det var overmodig å tro at Syriza kunne tvinge troikaen i kne. Solberg lurte på hvilken produksjon Hellas kunne ha bedrevet. Andersen spurte om det var mulig at Hellas kommer på fote igjen uten massive gjeldssaneringer. Skarstein hadde ordet til oppsummering og mente at Syriza kunne gjort

Landsstyresalen.

litt annerledes, de skulle innført drakmer for innenlands produksjon. Høgresiden har ikke fått noe hegemoni og det er bra. De burde og ha stoppet kapitalflukten ut fra landet. Gjeldssanering er helt nødvendig. Men det er lurt å ha en gjeldsslave for da har troikaen kontroll. Adamidis sa i sin oppsummering at professoren beskrev situasjonen i Hellas helt nøyaktig. Den eneste rikdommen Hellas har er kull. Landet er et ferdig land. Etter pause fra 16.55 til 18.00 ble det kulturinnslag med et kor som fremførte greske sanger. Giorgos Adamidis slo seg løs og danset til musikken.

Onsdag den andre desember startet møtet klokken 08.30.

Jan Olav Andersen la frem forslag til støttehilsen til gresk fagbevegelse om generalstreik i Hellas som skulle være 3. desember. Den ble vedtatt med akklamasjon.

Baller fra landsmøte

Vidar Hennum la frem oversendte saker fra Landsmøtet.

Mange saker ble lagt i en sekk og oversendt hertil. Han gikk gjennom hva landsmøtet dog hadde bestemt med hensyn til organisasjonen, og mente de aller fleste spørsmålene var avklart

Først ut i debatten var Toska som sa at gårsdagens behandling viste at vi er et politisk verksted også ved at vi løftet blikket og så ut over verden. Han ville at vi skulle utnytte den samlede ressursbruk på forbundskontoret best mulig. Ikke bare ansette nye når det er behov for mer ressurser. Wallentinsen mente at mye kunne vært avklart om organisasjonsprosjektet hadde kommet med klarere forslag. Han leverte forslag om landsstyrets arbeid.

Helmersen og Davidsen tok opp at det var behov for å øke bemanningen innenfor energi på forbundskontoret. Hennum oppsummerte, og sa seg enig med Toska i at vi har stor mulighet til å utrette mye i dem fora vi har. Han sa at mye av det som Wallentinsen kom med her er avvist av landsmøtet. Han ba oss følge innstillingen. Saksbehandling jobbes det med og det er bedt om litt tid for å vurdere bemanning.

Wallentinsen hadde ordet til forretningsorden og mente nestlederen burde se på forslaget før han sier at det må avises.

Andersen ba om avklaring på forslaget fra Samuelsen, som ønsket papirene ut før møtene, ikke få de i salen. Forslaget ble vedtatt med en stemmes overvekt. Heftet med innstillinger ble så behandlet og vedtatt.

Samordnet eller forbundsvist

Etter at mandat for IKT-utvalg var vedtatt og det var bestemt at forbundskontoret peker ut leder i utvalgene, Andersen hadde fått permisjon fra 11.30 for å reise til kongress i Russland, Garberg hadde fått permisjon for å besøke en bedrift med potensielle 30 nye medlemmer og tariffavtale, gikk Landsstyret tilbake til å diskutere sak 16; Tariffoppgjøret.

Flere ville ha forbundsvist oppgjør. Ove Toska ville ha samordnet oppgjør for å få på plass tjenestepensjon. Skog mente at om det ble samordnet oppgjør ville kampen bli ledet av LO ledelsen som selv har vært med å deformere pensjonsordningene, og de går inn for moderate oppgjør. Vi bør heller få høyne satsene og fra første krone, sa han.

Bjørn Fornes oppsummerte og sa at spekter kan ha samordning på A-delen. B-delen er uansett på den enkelte bedrift. Forslag fra Salomonsen og Farnes-Hansen ble sendt til redaksjonskomiteen. Kristine Wendt fortalte fra Warszawa i EBBWF og hun ønsket at alle under 35 skulle komme opp på scenen. Det var 9. Hun ønsket å se flere slik at det blir en god balanse.

Fornes la frem redaksjonskomiteens enstemmige forslag til tariffpolitisk uttalelse, og fortalte om arbeidet i komiteen Salomonsen gjenreiste forslag om

forbundsvist oppgjør, men det falt. Redaksjonskomiteens forslag til uttalelse ble vedtatt.

Fornes la så frem forslag til uttalelse om sysselsettingssituasjonen, reindyrka mot oljeindustrien. Den ble enstemmig vedtatt.

Flere medlemmer

Vidar Hennum la frem ekstraordinær kampanje for styrket organisering i servicesektoren og verving. Vi må bygge en sterk organisasjon, ellers henger ikke ambisjonen vår på greip. Vi hadde 37 762 medlemmer i går, sa han.

Vi har mista noe av ryggmargsrefleksen når det kommer nye ansatte inn i bedriften.

Samtidig har LO nå satt i gang et prosjekt for å verve flere i servicesektoren. EL&IT Forbundet har blitt involvert i prosjektet og skal se på IKT-sektoren spesielt. En av prosjektsekretærene skal knyttes til oss. Innen telekommunikasjon arbeider det 13 000 mennesker. Det er et stort IKT-miljø i Oslo og det er naturlig å starte arbeidet her.

Etter en kort debatt ble det bestemt å avsette midler til LO-prosjektet for 2017 og 2018. Et forslag om å sende 50 000 ut til distriktene falt.

Hennum fortalte om vervekampanje fra første august til 30. november. Det er verva 615 nye lærlingemedlemmer, sa han. I fjor var det 475 i samme periode. Det ble trukket ut to lærlinger og en verver som hver fikk hvert sin i-pad.

Forbundets medlems- og tillitsvalgtsopplæring

Are Solli innledet, og la frem forslag om en ny kursinstruks der tidligere vedtak var samlet ett sted og der det er meningen at distriktene skal melde inn sine planer for kurs to ganger i året. Etter en debatt ble dette vedtatt.

Roter vekk penger på forsikring

Møtets siste punkt var oppfølging av inntekter og utgifter for forbundets forsikringsordninger, og det var kasserer Odd Helge Reppe som innledet.

Det er mye som kan gjøres for at vi kan unngå å tape penger på forsikring, blant annet er ikke datasystemet godt nok, sa han.

- Vi har en villet underfinansiering på 7 millioner og 4 prosent tap på ordningen så samlet nesten 13 millioner i tap og underdekning. 500 direktemedlemmer betaler 1 krone slik det står på slippen.

Landsmøtet 2017 bør se på forsikringsordningene, og det burde vært en autogiro heller enn trekk gjennom lønn. Forbundets forsikringsutvalg skal vekkes til live igjen, med møte i februar. Det ble åpnet for debatt. Wallentinsen hadde ønsket å få ut underlaget med Landsstyrepapirene. Underskuddet viser at det er sviktende rutiner flere steder.

Bjørnar Dale sa at vi må få gjort noe med slendrian.

Odd Hege Reppe oppsummerte debatten, som så ble tatt til orientering.
Nestleder Vidar Hennum avsluttet møtet like før klokken to, og ønsket vel hjem.

Arild Horsevik beholdt sitt gode humør.

B Returadresse:
Kalfarvei 71
5022 Bergen

posten DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE
NOREG P.P. PORTO BETALT

STYRET:

Leiar
Ove Toska

Nestleiar
Sigurd Sævareid
Kværner, Stord

Sekretær
Arne Nesheim
Caverion, Bg

Kasserar
Remi Unnvik
Håkon Olsen,
Askøy

Styremedlem
Heidi Lie,
Bravida,
Bergen

Styremedlem
Karsten Bøe
Aibel, Bg

Styremedlem
Øyvind Grindheim
Bilfinger, Svelgen

Styremedlem
Tina Kleppe
Ottesen
Sønnico, Bergen

Styremedlem
Preben
Voltersvik
Ungdoms-
representant

1. Varamedlem
Karsten Eriksen
Electro Automation
Austevoll

2. Varamedlem
Roger Nese
M. Thunestvedt,
Bergen

3. Varamedlem
Bjarne Trondsen
Bravida, Førde

4. Varamedlem
Øyvind Landsvik
Caverion, Bergen

5. Varamedlem
Rune Myntevik
Helland Elektro,
Ostereidet

ADMINISTRASJONEN BERGEN

Kalfarvei 71, 5022 Bergen
Telefon
55 55 36 60
Telefax
55 32 35 18

Organisasjons-
sekretær
Atle Rasmussen

Organisasjons-
sekretær
Åge
Blummenfelt

Kontorse-
kretær
Vigdis Røyrvik

Kontor-
sekretær
Le Hang
Nguyen

Vikarierende
kontorsekretær
Katarzyna
Roginska

ADMINISTRASJONEN STORD

Hamnegata 18
Postboks 495, 5403 STORD
Telefon
55 55 36 60

Kontorsekretær
Elin Risnes

Organisa-
sjonssekretær
Kjell Sverre
Aasheim

STUDIEUTVAL

Leiar	Kjell Sverre Aasheim	Organisasjonssekretær
Medlem	Åge Blummenfelt	Organisasjonssekretær
“	Øyvind Landsvik	Caverion, Bergen
“	Heidi Lie	Bravida, Bergen
“	Christoffer Rafdal	Kværner, Stord
“	Rune Myntevik	Helland Elektro, Ostereidet
“	Roger Nese	M. Thunestvedt, Bergen

FAGUTDANNINGSUTVAL

Leiar	Remi Unnvik	Håkon Olsen, Askøy
Medlem	Fredrik Grytdal	Bravida, Bergen
“	Christoffer Rafdal	Kværner, Stord
“	Jon Kristian Viken	Caverion, Bergen
“	Roger Nese	M. Thunestvedt, Bergen
”	Tina Kleppe Ottesen	Sønnico, Bergen

SKIPS- OG OLJEUTVAL

Leiar	Atle Rasmussen,	Organisasjonssekretær
Medlem	Karsten Bøe	Aibel, Bergen
“	Trond Karlsen	Aker, Bergen
“	Sigurd Sævareid	Kværner, Stord
“	Christer Wiik Nilsen	Voith, Mongstad
“	Terje Høysæther	Maritim Elektro, Kvam
“	Lars Christian Solheim	Aibel, Bergen
“	Ove Andre Bogstein	Aker, Bergen
“	Erik K. Breistein	OneCo, Bergen
“	Nils Gunnar Knutsen	Aibel, Bergen
“	Inge Øpstad	Kværner, Stord

MEDIAUTVAL

Leiar	Åge Blummenfelt	Organisasjonssekretær
Medlem	Arne Nesheim	Caverion, Bergen
“	Nils Gunnar Knutsen	Aibel, Bergen
“	Bjarne Trondsen	Bravida, Førde
“	Carlos Lopez Fyllingsnes	Apply, Bergen
“	Joakim Espevik	Kværner, Stord

TARIFFUTVALET

Leiar	Ove Toska	Styret
Medlem	Øyvind Landsvik	Caverion, Bergen
”	Øyvind Grindheim	Bilfinger, Svelgen
”	Heidi Lie	Bravida, Bergen
”	Arild Grimstad	M. Thunestvedt, Bergen
”	Stig Morten Villanger	Bravida, Bergen

MONTØRJENTENE

Leiar	Heidi Lie	Bravida, Bergen
Medlem	Renate Langedal	Vestgar Elektro, Øygarden
“	Tina Kleppe Ottesen	Sønnico, Bergen
“	Henriette Thorsen	Apply Rig & Modules

REVISOR- OG KONTROLLKOMITE

Repr.	Kjell-Ove Ege	Bravida, Bergen
Vararep.	Arild Grimstad	Thunestvedt, Bergen
Rep.	Inge Øpstad	Kværner, Stord
Vararep.	Bjørn Fidjeland	Aker, Bergen

For andre verv: Se www.efbergen.no

ELEKTROARBEIDERNES FAGFORENING HAR TIL OPPGAVE Å ORGANISERE ANSATTE I ELEKTROBRANSJEN I PRIVAT SEKTOR I BERGEN, HORDALAND OG SOGN OG FJORDANE. ELEKTROARBEIDERENES FAGFORENING HAR OVER 3000 MEDLEMMER OG ER TILSLUTTET LO - FORBUNDET EL&IT-FORBUNDET.

EL&IT FORBUNDET

ISSN 0804-3973